

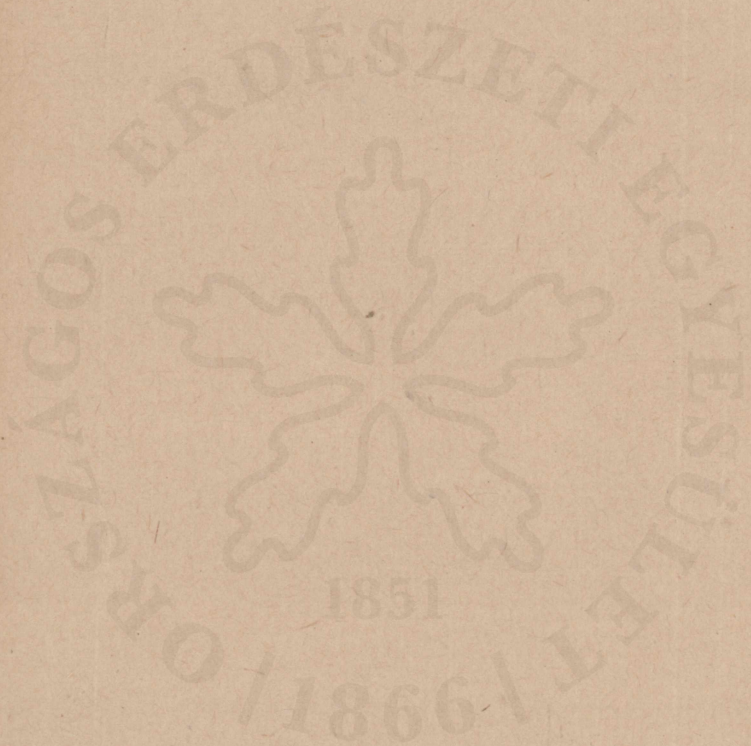
OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA

V/4
III
—

1851

1866

Érchegyi Géza
könyvkötészete

FAKERESKEDELMI SZOKVÁNYOK

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
AK. 4976 tételsz.

Csop. III/362 AK 358 szám.
Előszó.

Idestova husz esztendeje annak, hogy az egyesületünk által összeirt fakereskedelmi szokványok első kiadása megjelent. Röviddel ezután máris több oldalról az a vélemény nyilvánult meg a szakma körében, hogy az összeírások sok tekintetben revízióra szorulnak úgy, hogy már 1910-ben hozzáfogtunk a szokványok újbóli megszerkesztéséhez, ami akkor főleg azért is vált szükségessé, mert a szokványokat annakidején a budapesti áru- és értéktőzsdén a tőzsdei szokások erejével kívántuk felruházni. Ez azonban számos akadályba ütközött, amiért is le kellett mondanunk arról, hogy üzányszaink a budapesti áru- és értéktőzsdén is promulgáltassanak. Az újbóli összeírás munkáját akkor tovább is folytattuk, ezen munkálatainkat azonban a világháboru megakasztotta. Ha már a háborus termelés is — különösen a minőségi kívánalmak tekintetében — lényegesen befolyásolta a fapiac s azt uraló üzányszok alakulását — s ennek residumai némely vonatkozásban még ma sem voltak kiküszöbölhetőek — úgy a háborut követő összeomlás s az annak nyomában járt nagy átalakulás természetesen a hazai fapiacon is mélyreható változásokat idézett elő. Trianon óta tudalevőleg — s fájdalmasan kell ezt itt újból konstatálnunk — az egykori fatermelő országból fafogyasztó országgá alakultunk át. Az ország azonban évezredes gazdasági egysége folytán a békediktátumokkal sem veszithette el összefüggéseit a tőlünk elszakadt részekkel, sem pedig összeköttetéseit a nyugateurópai piacokkal, amelyeket épen régi kapcsolatai révén továbbra is fenntartani kíván. Ez a megismerés, továbbá az a meggondolás, hogy a fapiac már a forgalom biztonsága, de főleg a felmerülő jogvitáknak megfelelő elintézése szempontjából sem nélkülözheti a fennálló szokások megbízható összefoglalását, váltotta ki a szakmából azt a kívánást, hogy a

revíziós munkálatokat az összeomlás után és az alapjaiban megváltozott viszonyok dacára is újból felvegyük és befejezéshez juttassuk. E munkálataink eredménye a most megjelenő kötet.

Az újabbi összeírásnál is az a cél lebegett szemünk előtt, hogy hűen jegyezzük fel a fakereskedelmi forgalomban azóta kialakult szokásokat, vagyis hogy a létező szokásjogot mintegy kodifikáljuk. Önként értetődik azonban, hogy ennél a szerfelett nehéz és igen sok időt, fáradságot és körültekintést igénylő munkálatnál figyelemmel kellett lennünk a szakmának egyes ágazataiban kifejlődött gyakorlat többféleségére és az így előálló eltéréseket akként kellett összeegyeztetnünk, hogy üzánuszaink mint kisegítő normák nyerhessenek alkalmazást azokban az esetekben, amikor a felek kötései vagy egyáltalában nem, vagy nem kielégítően rendelkeznek. Ebből a szempontból vizsgálva az összeírás eredményét, azt hisszük, hogy oly munkát végeztünk, amely nemcsak az üzletkötő feleknek lesz segítségére, hanem a közöttük felmerült jogviták elintézésénél a bíróságok részére is megfelelő irányításul fog szolgálhatni.

Amidőn ezzel a kívánsággal átadjuk munkánkat a nyilvánosságnak, nem mulaszthatjuk el mindazoknak, akik az összeírás és szövegezés fáradságos és nehéz munkálataiban résztvettek s akiket névszerint felsorolni már helyszükemiatt sem volna lehetséges, ezen a helyen is őszinte elismerésünket és köszönetünket nyilvánítani.

Budapesten, 1926. évi október hó 20. napján.

**Magyar Fatermelők, Fakereskedők
és Faiparosok Országos Egyesülete**

I. RÉSZ

Általános határozmányok.

1. §. **Fanemek. Túlevelü fák.** A kereskedelmi forgalomba kerülő túlevelü fákhoz tartoznak: lucfenyő (*picea excelsa*), jegenyefenyő (*abies pectinata*), veresfenyő (*pinus larix*), erdei fenyő (*pinus silvestris*), fekete fenyő (*pinus austriaca*).

2. §. **Lombfák.** A kereskedelmi forgalomba kerülő lombfák csoportjához tartoznak: tölgy (*quercus sessiliflora*, *qu. robur*, *qu. pedunculata*, *qu. conferta*, *qu. pubescens*), cser (*quercus cerris*), bükk (*fagus sylvatica*), gyertyán (*carpinus betulus*), juhar vagy jávor (*acer pseudo-platanus*, *acer platanooides*, *acer campestre*), kőris (*fraxinus excelsior*), szil (*ulmus glabra*, *ulmus montana*), hárs (*tilia grandifolia*, *t. parvifolia*), éger (*alnus glutinosa*, *alnus incana*), gyümölcsfák (dió, körte stb), nyárfa (*populus nigra*, *canadensis*, *p. alba*) nyírfa (*betula alba*, *betula verrucosa*) és akácfa (*robinia pseudoacacia*).

3. §. **Nem európai fanemek.** Nem európai fanemek csak határozott kikötés esetén szállíthatók, illetve szállítandók.

4. §. **Termelési idő.** A veresfenyő, az erdei fenyő és a fekete fenyő a nedvforgás szünetelése, azaz október hó 1-től március hó végéig tartó időszak alatt döntendő, míg a jegenye és lucfenyő — ellenkező kikötés hiányában — a nedvforgás ideje alatt is dönthetők.

A lombfák a nedvforgás szünetelése alatt, október 1-től április végéig döntendő, kivéve a bükkfát, amely nyáron is dönthető.

5. §. **Származási hely.** Ha az áru származási helye kikötetett, a vevő a fa szövetét (Struktur), növést, likacsosságát nem kifogásolhatja. Ha a származási hely nincs kikötve, úgy az eladó bármely származású fát szállíthat.

6. §. **Készletáru.** Készletáru gyanánt csak olyan áru adható el, amely az ügylet megkötésekor az eladó által megjelölt helyen tényleg készleten van.

7. §. **„Körülbelül“**, **„cca“**. Ha a szállítandó mennyiség „körülbelül“, „cca“, „mintegy“ vagy hasonló kifejezéssel van megjelölve, úgy az eladónak jogában áll a megjelölt árumennyiségnél 5%-kal kevesebbet vagy többet szállítani.

Ha a szállítandó mennyiségnek csupán alsó és felső határa — „től“ — „ig“ vagy hasonló körülírással — van megjelölve — úgy az eladó köteles a legkisebb mennyiséget szállítani, ezzel szemben a vevő köteles a legnagyobb mennyiséget átvenni.

8. §. **Vasuti kocsirakomány**. Ha a szállítandó mennyiség vasuti kocsikban van kifejezve, ez alatt — közelebbi meghatározás hiányában — általában 10 000 kg tonnatartalom értendő.

Egyes vagonok eladása esetén ötszázalékos eltérés a súlyban fel- vagy lefelé meg van engedve.

Két vasuti kocsit igénylő hosszú fa szállítása esetén kettős waggon, tehát 20 tonna szolgál a számítás alapjául.

Amennyiben a fuvar a vevőt terheli, úgy a vasuti kocsit — más kikötés hijján — legalább 10 000 kg-ig ki kell használni; ellenkező esetben az ebből származó fuvardíjkülönbözetet eladó a vevőnek megtéríteni tartozik.

9. §. **„Költségmentesen“**, **„franco“**, **„bérmentve“**. Valamely helynek „költségmentesen“, „franco“, „bérmentve“, „ténylegesen bérmentesítve“ vagy más hasonló kifejezéssel kapcsolatban való megjelölése esetén az eladó tartozik az árut a megjelölt helyig költségmentesen eljuttatni. Ez a hely kétség esetében a teljesítés helye.

10. §. **„Helyt“**, **(„ab“)**, **„franco“**, **„bérmentve“** **waggon feladóállomás**. „Helyt“, (ab) „franco“, „bérmentve“, waggon“, vagy „helyt, franco, bérmentve, hajó (tutaj) feladóállomás“ történő eladás esetén az eladó az árut berakatni és a vevő által megadott címre feladatni köteles. A feladásnál felmerülő mindennemű kiadás és költség, mint pl.: kocsikiállítás, fuvarlevél, bélyeg, szállítási igazolvány stb — a mérlegelés díjának és költségének kivételével — eladót terheli.

Nem terhelik az eladót a feladóállomáson a vevő külön kívánsága és rendelkezése — mint pl.: szállítási érdekevállás, zárt kocsikban kért szállítás stb. — miatt felmerülő kiadások és költségek.

„Helyt“, („ab“) „franco“, „bérmentve“, waggon magyar határállomás“. „Helyt, (ab) franco, bérmentve waggon magyar határállomás“ történő eladás esetén a magyar határállomásig felmerülő összes költségek — tehát az esetleges kiviteli illeték és az idegen vasuti fuvardíj is — az eladót terhelik és csupán a magyar határállomáson és onnan a leadóállomásig felmerülő összes költségek — az ezen szakasz 2. bekezdésében említettekét kivéve — mennek a vevő terhére; az eladót terhelő fuvar s egyéb költségeket azonban, a kiviteli vám vagy illeték kivételével, vevő — amennyiben azokat eladó ki nem egyenlítette — a vételárból való levonás jogosultsága mellett szintén kamat- és pénztári levonásmentesen készpénzben előlegezni tartozik.

„Helyt“, („ab“) „franco“, „bérmentve“, „waggon leadóállomás“. „Helyt“, (ab) „franco“, „bérmentve waggon leadóállomás“ kikötése mellett történő eladásoknál az ár az eladás idejében érvényes vasuti fuvardíjak és egyéb mellékköltségek betudásával értendő olyképp, hogy a rendeltetési állomásig felmerülő fuvardíjakat és összes költségeket — ideértve a kiviteli és behozatali vámot vagy illetékeket, kivéve mégis az ezen szakasz 2. bekezdésében említett kiadásokat és költségeket — az eladó viseli, a vevő tartozván azokat mégis a kiviteli vámok és illetékek kivételével, amelyek nem utánvételezhetők, az eladó terhére, kamat- és pénztári levonásmentesen készpénzben előlegezni.

Leadóállomáson felmerülő költségek. A leadóállomáson felmerülő minden költség és kiadás — mint pl.: fekbér, kövezetvám, az iparvágányra való kitolás költsége stb — minden esetben a vevőt terheli.

Fuvarparitás megjelölése. Valamely állomás fuvarparitásának megjelölésével történt eladás esetében csakis a paritásnak megfelelő fuvarösszeg vonható le a vételárból, viszont ha a feladóállomástól a leadóállomásig esedékes fuvardíj kisebb a paritásos állomástól a leadóállomásig fizetendő fuvardíjnál, úgy a különbözetet vevő megtéríteni tartozik.

Valamely állomás fuvarparitásának kikötése melletti eladás esetében teljesítési helynek — egyéb kikötés hiányában — a feladóállomás tekintendő.

11. §. **„Kocsiba rakva“, „hajóba rakva“.** „Kocsiba rakva“, „hajóba rakva“ való szállítás kikötése esetén a vasuti kocsi, illetve hajó kiállításáról és az

áru berakásáról — egyéb kikötés hiányában — saját költségén az eladó tartozik gondoskodni.

12. §. Szállítással kapcsolatos megtérítési igények. A vasuti (hajó) fuvarozással kapcsolatos mindazon megtérítési igény — u. m. fuvardijvisszatérítés, fuvardijkedvezmény, kártérítés stb — amelyet a fuvarozó intézet a fuvarozási szerződés alapján teljesíteni köteles, azt a szerződő felet illeti meg, akit a fuvardij terhel.

A szállítási határidő túllépéséből eredő megtérítési igény a címzett javára megy.

Fuvarokmányok átadása. Amennyiben a fuvar az eladót terheli, úgy köteles a vevő a fuvarokmányokat a fuvarlevél címzettjének kellően kiállított engedményével együtt a fuvarlevélben megnevezett feladó részére legalább négy héttel a fuvarozásból eredő igények érvényesítésére előírt határidő lejárta előtt visszaszolgáltatni, ellenkező esetben az eladónak minden ebből származó káráért felelős.

13. §. „Cif“. „Költségek, fuvar és biztosítás“ mellett („cif“, cost, insurance, freight) történő eladásoknál a berakás, fuvar és biztosítás költségeit — de csakis ezeket — az eladó viseli s nem felel az árut aállítás közben érő károkért és veszélyekért.

„Fob“, (*free on board*) mellett történt eladás esetén eladó tartozik az árut hajóba rakni. A berakásig felmerülő összes költségek és a berakás költségei is az eladót terhelik, míg a biztosítási díjat és a konzuli illetékeket és természetesen a hajófuvar is, a vevő viseli.

Kár esetén az egész biztosítási összeg — beleértve a biztosítás útján netán megtérülő nyereséget is — a vevőt illeti meg.

„Felvonó alatt“, **„Sotto palanca“**, **„Sous palan“**. „Felvonó alatt“ („sotto palanca, sous palan“) kikötése melletti eladások esetén a berakás, fuvar és biztosítás költségei az eladót terhelik és az áru az ő veszélyén hajózik.

14. §. „Azonnal“, **„prompt“**. „Azonnal“ vagy „prompt“ szállításra vett árut köteles eladó az ügylet megkötésétől számított legkésőbb 14 napon belül a feladóállomáson berakatni és feladni.

Folytatólagos (successive) való szállítás. Készletáru „folytatólagos“ (successive) való szállításának ki-

kötése mellett a szállítandó összmenyiségből a szállítási határidő minden egysége (nap, hét, vagy hónap) alatt körülbelül egyenlő részmennyiség szállítandó. A kikötött szállítási határidő bármelyik egysége (nap, hét, vagy hónap) alatt nem szabad az esedékes részmennyiség felénél kevesebbet, vagy kétszeresénél többet szállítani.

Termelendő áru „folytatólagos“ (successive) szállításának kikötése esetében az eladó köteles a szállítást legkésőbb a kikötött határidő első negyedében megkezdeni és a szállítási határidő első felében a szállítandó összmenyiségnek legalább egynegyedrészt annak időegységeire (nap, hét, hó) egyenlően elosztott részletekben leszállítani.

A szállítandó összmenyiségből a szállítási időtartam második felére visszamaradó árumennyiség a szállítási időtartam egységeire (nap, hét, hó) egyenletesen felosztva szállítandó.

15. §. „A hó első napjaiban“, „a hó elején“, „a hó közepén“, „a hó végén“ való szállítás. A szállítást oly kikötéseknél, melyeknek teljesítési ideje a „hó első napjaiban“ van meghatározva, az illető hónap első és tizedik napja közt, a „hó közepén“ szülő kikötéseknél az illető hó tizedik és huszadik napja közt és a „hó végén“ teljesítendő kötéseknel az illető hó huszonegyedik és utolsó napja között kell teljesíteni.

E határidő annyi nappal hosszabbodik meg, amennyivel a szállítást eszközölő fuvarozó vállalat később bocsátja az eladó rendelkezésére a beigazolhatóan idejekorán megrendelt szállítási eszközöket.

Meghatározott napon való szállítás. Meghatározott napon leendő szállítás kikötése esetén — ha ez a nap ünnepnap — a szállításnak a legközelebbi hétköznapon kell történnie.

16. §. Átadás megkezdése. Az átadást és átvételt a teljesítési napon — egyéb kikötés hiányában — reggel nyolc órakor kell megkezdeni és — kivéve az ünnepnapokat, vagy a felsőbb erőhatalmat, a teljesítés befejeztéig egyfolytában eszközölni.

17. §. Minőségi kifogásolás. Ha eladó és vevő, vagy meghatalmazottaik az áru elszállítása előtt együtt jelen vannak s az áru szakszerű megvizsgálása a helyszínen lehetséges, úgy az áru minősége ellen felmerülő kifogásokat azonnal meg kell tenni.

Egyébként a vasuton szállított árut — más kikötés hiányában — minőségileg átvettnek kell tekinteni, ha vevő az árut a vasut értesítvényének („avisó“) kézbesítését követő három napon belül, hajón vagy tutajon való szállításnál pedig öt napon belül az eladónak rendelkezésére nem bocsájtotta.

Vasuti szállítás esetén az áru rendszerint a vasuti állomáson, tutajon történt szállításnál a felteherként szállított anyag a parton, a tutaj pedig a vizen, hajón, vagy csónakon való szállításnál pedig csak a parton bocsáthatók az eladó rendelkezésére.

Ha az áru a vasuti, vagy hajóállomáson meg nem vizsgálható, úgy vevő tartozik az áru gondos és szakszerű megőrzéséről a lehető legkisebb költség mellett gondoskodni. Jogosult minőségi kifogásolás esetén e költségek — ideértve az árunak a vasuti vagy hajóállomásra való esetleges elfuvarozásával és beraktározásával járó költségeiket — az eladót terhelik.

Egy-egy kocsirakomány áru — az eladó ezzel ellenkező hozzájárulása hiányában — csak teljes egészében bocsájtható rendelkezésre.

18. § Mennyiségi hiányok. Az áru mennyiségére (darabszámára) vonatkozó hiányok más kikötés hijján legkésőbb öt nappal az áru beérkezéséről szóló értesítés (avisó) kézhezvétele napjától közlendők. A hiány — amennyiben a fuvarozó intézet ezt meg nem tagadja — számlálás útján hivatalosan állapítandó meg.

Ha a fuvarozó intézet a számlálást megtagadja, — amit a vevő hivatalosan igazoltatni tartozik — úgy köteles a vevő erről az eladót azonnal táviratilag azzal a felhívással értesíteni, hogy a számláláshoz meghatalmazottját legkésőbb három napon belül küldje ki. Ha az eladó meghatalmazottját nem küldi ki, valamint akkor is, ha a hivatalos hiánymegállapítás az áru értékével arányban nem álló költségekkel és nehézségekkel járna, úgy a vevőnek kötelessége a mennyiségi hiányt más hitelt érdemlő módon (hatósági személy, tanukkal felveendő jegyzőkönyv stb. útján) megállapítani.

Minden, a hiány megállapításával felmerült költség — amennyiben hiány állapították meg — egyéb kikötés hijján az eladót terheli.

19. §. Fizetés. (Kiegyenlítés.) A vételár — egyéb kikötés hiányában — az átvételkor készpénzben fizetendő. Váltóval való kiegyenlítés esetén a vételár —

más megállapodás hiányában — a számla keltétől számított három hónap múlva lejáró váltóval — a leszámítolási kamatok megtérítése mellett — egyenlitendő ki, ez utóbbi esetben azonban a váltó az áru kézbesítésétől számított legkésőbb nyolc napon belül átadandó, ellenkező esetben az eladó a vételárnak készpénzben való kifizetését követelheti.

20. §. A fizetés (kiegyenlítés) helye és ideje.

A kiegyenlítésnek a vevő kezéhez, vagy pedig a megállapított helyen költség- és portómentesen kell történnie. Giróátutalás, bank, vagy postatakarékpénztári csekk, vagy más utalvánnyal eszközölt kiegyenlítések csak akkor tekintendők megtörténtnek, amikor az utalványozott a kiegyenlített összeget a címzett számlája javára írta.

II. RÉSZ

A túlevelü és lomblevelü fákra vonatkozó közös határozmányok.

A) Gömbölyü fa.

21. §. **Tutajozott (usztatott) és tengelyen szállított fa.** Ellenkező megjelölés hiányában tengelyen szállított — tehát nem tutajozott, illetőleg nem usztatott — fát kell szállítani.

Tengelyen szállított fával egyenlőnek kell tekinteni azt is, amely a tutajokra felrakva, mint felteher, a vízzel nem érintkezett.

22. §. Méretezés. Köbtartalom megállapítása.

A köbtartalmat a hosszúságból és a törzsrész közepén átlóval mért középátmérőből kell megállapítani.

Az átmérőt — egyéb kikötés hijján — átlóval egymásra mért két középátmérő átlagából kell megállapítani, amikor is a centiméter tört részeit úgy az egyes átmérők mérésénél, mint a számtani középarányos kiszámításánál is, figyelmen kívül kell hagyni.

A tutajokba kötött fa középátmérőjét csak egy, a víz színével párhuzamos irányban kell mérni (amint a fa a vizen uszik).

Ha a mérés helyén ág, ággöcs, vagy vastagodás fordul elő, úgy az átmérőt közvetlenül e felett, azon a helyen, ahol a törzs normális alkata kezdődik, kell megállapítani.

Egyéb megállapodás hijján — a bükköt és gyer-

íyánt kivéve — a középátmérő mérésének helyén a kérget le kell hántani, vagy a kéregvastagságot az átmérőből le kell számítani.

Ha tehát csak középátmérő, vagy középvastagság van kikötve, úgy ezalatt minden fanemnél — kivéve a bükköt és a gyertyánt — a kéreg nélkül mért középátmérőt kell érteni.

A rönkök (hosszfák) hosszúságát — és pedig a tutajfánál a szálfák alsó és felső végén alkalmazott legvégső hevederbevágások s illetve a guzsllyukak közötti hosszban — 0·1 méterenként kell mérni olykép, hogy a tört részeket figyelembe nem vesszük. Kivételt képeznek a 6 méternél nem hosszabb lúç- és jegenyefenyőrönkök, amelyeket — egyéb kikötés hijján — csak a következő hosszúsági méretekkel lehet szállítani, u. m. 3·80 m, 4·0 m, 4·75 m, 5·0 m, 5·7 m és 6 m.

Ha a vágáslapok valamelyike a hossz tengelyre nem merőleges, mindig a legrövidebb hosszúsági méretet kell számításba venni.

A köbtartalom kiszámítására nézve — más megállapodás hijján — a közhasználatban levő köbtablák bármelyike alkalmazható.

B) Fűrészáru.

23. §. Fűrészáru. Köbtartalom megállapítása.

A köbtartalmat úgy a szélezett, mint a szélezetlen fűrészárúnál rendszerint méter mértékben állapítják meg.

24. §. Méret. Amennyiben a részletes határozmányok egyes fanemekre mást nem tartalmaznak, a hosszúságot egész deciméterekben, a szélességet egész centiméterekben, a vastagságot pedig egész milliméterekben kell mérni.

A hüvelyméretre vágott anyagnál azonban a hosszúságnál az egész centimétert, a szélességnél az egész millimétert, a vastagságnál a milliméter egytizedrészét kell számításba venni.

Szélezés. Ha a megállapodás különleges kikötéseket nem tartalmaz, a fenyőfákból való fűrészáru szélezve (szegélyezve), ellenben a lombfanemből való fűrészanyag szélezetlenül (szegélyezetlenül) szállítandó.

Szélezetlen áru mérése. A szélezetlen fűrészáru szélességét a darab hosszközepén kéreg nélkül és pedig 49 mm vastagságig csak a darab keskenyebb

oldalán mérve, 50 mm és ezenfelüli vastagságnál pedig a két oldalon mért szélesség átlagából kell megállapítani.

Kúposan szélezett áru mérése. A kúposan szélezett áru szélességét szintén a darab félhosszúságában kell megállapítani, párhuzamosan szegélyezett áru szélessége bárhol mérhető

Gyalult, hornyolt, szádalt áru mérése. A gyalult, hornyolt és szádalt áru köbtartalmának megállapításánál a gyalulás, illetve hornyolás és szádálás előtti nyersanyagméretekets vesszük számításba.

Az egyes darabok szélességét csak külön kikötés esetén kell a darabokra feljegyezni.

A vastagságot fémből készült, milliméter beosztású tolókéval a hosszoldal közepe táján mérjük.

25. §. **Teljes méret.** A légszáraz állapotban leszállított fűrészárúnak a kikötött teljes méretet meg kell ütnie.

Felülméret. A friss fűrészárut megfelelő felülmérettel kell leszállítani.

Egyenletes vastagság. A homloklapok (bütük) az oldallapokra merőlegesen vágandók. Ugy a szélezett, mint a szélezetlen áru vastagságának az áru egész hosszában egyenlőnek kell lennie.

Kézi fűrészsel vágott áru. Kézi fűrészsel vágott áru csak kifejezett kikötés esetén szállítható.

26. §. „Itt-ott“, „elvéte“ stb. „Itt-ott“, „imitt-amott“, „elvéte“ vagy „szórványosan előforduló“ vagy más hasonló általános kifejezésekkel megjelölt fogyatékoságok vagy hibák ugy a gömbfa, mint a fűrészelt fánál — egyéb megállapodás hiányában — vagy ha a részletes határozmányok máskép nem intézkednek — a mennyiség 5%-áig fordulhatnak elő.

III. RÉSZ

Különös határozmányok.

I. FEJEZET

Fenyőfák.

27. §. **Gömbölyü fa. Növés.** A gömbölyü fának rendes növésűnek kell lenni. Nem rendes növésű az a gömbölyü fa, melynek vastagsági apadása a csucs felé hossz méterenként átlag $1\frac{1}{4}$ cm-nél nagyobb mérvű, továbbá az erősen csavarodott növésű s végre az olyan

fa, melynek kettőnél több görbülete van, valamint az u. n. „térdnövési fa“.

Rönkök (tönkök) csak egy jelentéktelen görbülettel bírhatnak.

28. §. **Minőség.** Szálfáknál sem kettős bél, sem pedig u. n. megkóstolásból (hajkolás) vagy más okból származó egészségtelen rész nem fordulhat elő.

A szálfáknak egészségeseeknek kell lenniök, amennyiben azonban egyes darabokon csekély gesztválás, vagy pedig a fának csak egyik végén korhadás mutatkozik, az ilyen fogyatékos fák a mennyiség 5%-áig, ezen fogyatkozásokért nyújtandó megfelelő kárpótlás mellett, vevő által átveendő.

Tulérett, illetőleg redves, szúette fa nem képezi rendes kereskedelem tárgyát.

Korhadt vagy kéregben fülledt fa nem szállítható. Nem szállítható oly gömbölyű fa sem, melyen törések láthatók.

Tutajfánál a tutajozás céljára elkerülhetetlenül szükséges gúzslyukak nem kifogásolhatók.

29. §. **Kéreg.** Gömbölyű erdei és veresfenyő kergestül szállítható, míg a nyáron döntött lúcs- és jegenyefenyő teljesen lehántva, a télen döntött pedig sávosan, illetve az erdőkezelésnél szokásos eljárás szerint lekérgetve („gekratzt“, „geschuppt“) szállítandó.

Meghatározott vastagságú gömbölyű fa eladásánál az eladónak jogában áll legfeljebb 4 cm-rel vastagabb fát is szállítani, anélkül azonban, hogy az ennek folytán mutatózó köbtartalomtöbbletért megtérítést igényelhetne.

Meghatározott vastagságú gömbfa eladásánál olyan kerülékalkaku keresztmetszettel bíró darabok szállítása, melyeknél csak a nagyobbik átmérő felel meg a kikötött vastagságnak, az egész árumennyiség 5%-áig megengedhető.

30. §. **Bányafa.** Megkülönböztetünk kemény és puha bányafát.

a) *kemény bányafa*: a kemény bányafát rendszerint tölgy- vagy cserfából készítik; bükkfából és szilfából csak külön kikötés esetén szállítható.

b) *puha bányafa*: lúcs, jegenye és erdei fenyőből készül.

A bányafa egészséges, lehetőleg egyenes, rendszerint egy évnél nem régiebb döntésű törzsekből, a

kemény bányafa egy évnél idősebb, de legfeljebb két éves vágású törzsekből készüljön. Az ággöcsöket simára le kell faragni és a támfákat mindkét végén fűrészsel merőlegesen le kell vágni. Hasadt, füledt, vörös foltos, tulérett, tövön száradt, szú- vagy rovarrágtá, fagyrepedéses, valamint csavarodott fákból bányafa nem készíthető. Kemény bányafáknál a vékonyabb átmérőt meg nem haladó repedések és egyoldalú elhajlások a mennyiség 25%-áig előfordulhatnak.

Ellenkező kikötés hiányában a kemény bányafa lekérgezve szállítandó.

A bányafát rendszerint 12—24 cm középátmérőben — rövid méreteknél szokásos a 10 cm csúcsvastagság is — megállapodás szerinti hosszakban kéreg nélkül termelik és mérik.

31. §. **Élfa.** Az élfáknak rendszeres növési, egészséges és gesztől nem való fából kell készülniök és kisebb légrepedésektől eltekintve repedéseket tartalmazniok nem szabad.

Vörös és erdei fenyőből készült élfáknál egészséges szijács nem kifogásolható.

Az élfákat a következőképen osztályozzák:

a) Épélű, bárdolt vagy fűrészelt élfa: egész hosszúságában egyenlő vastag, sima felületű, egész hosszában épélű és derékszögűre kidolgozott fa; az éleken csak oly hibák engedhetők meg, amelyek szállítás közben keletkeztek és a darab hordképességére befolyással nincsenek.

b) Közönséges (merkantil) élfa: derékszögűre kidolgozott, rendszerint egyenletesen vastag és sima felületű fa: az egész hosszúság egynegyedéig fagömbös („baumkantig, „baumwalzig“) lehet, ami azonban a teljes vastagság egyötödén túl egyik oldalán sem terjedhet.

c) Kúposan bárdolt élfa: vékonyabbik végén a vastagsági méret nem lehet kisebb a vastagabbik vég vastagsági méretének kétharmadrészénél; vagy folyó-, vagy pedig köbméterekben adják el; utóbbi esetben a méret kiszámításánál a vastagabbik vég méretei az irányadók.

32. §. **Fűrészelt anyag.** A fűrészelt anyagnak egész hosszúságban egyenlő vastagnak kell lennie. Választékai: deszka, palló, lécz, zárléc és fűrészelt épületfa.

Szélezett áru: egész hosszúságban párhuzamosan szélezett, épélü fűrészelt anyag.

Fenyődeszka és palló: egyéb kikötés hiányában csak szélezve szállítható.

33. § Méretek. A fenyődeszkának és pallónak a belföldi forgalomban — egyéb kikötés hiányában — szokásos méretei a következők:

Hosszúság: 4, 5 és 6 méter, ugyszintén 12, 15 és 18 bécsi láb (3·80, 4·75 és 5·70 m.); rövid áru szokásos méretei: 1—3·5 m-ig 50 cm emelkedéssel (Vastagság és szélesség ugyanaz, mint a hosszú árunál)

Vastagság: 12, 18, 24, 30, 40, 50 és 80 mm, illetve $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$, $\frac{5}{4}$, $\frac{6}{4}$, $\frac{8}{4}$ és $\frac{12}{4}$ bécsi hüvelyk.

Szélesség: Ellenkező megállapodás híjján keskeny-árunak minősítendőek:

	12 mm vastag árunál	8—14 cm-ig
	18 " " "	10—16 "
	24 " " "	10—17 "
30—50	" " "	10—18 "
	$\frac{2}{4}$ " " "	3"—5" hüvelykig
	$\frac{3}{4}$ " " "	4"—6" "
$\frac{4}{4}$ — $\frac{8}{4}$	" " "	4"—7" "

Az ezeket meghaladó szélességű áru „széles áru“ 32 cm-nél, illetve 12 hüvelyknél szélesebb áru — külön kikötés hiányában nem szállítható.

A fenti szélességeket 8 cm-től 20 cm-ig bezárólag centiméterről centiméterre, 20—32 cm-ig 2—2 centiméterenkint, avagy 20, 22, 25, 28, 30 és 32 cm beosztással, végül a hüvelykméretű árunál 3 hüvelyktől 12 hüvelykig egész hüvelykekben mérve kell érteni.

34. § „től-ig“ széles vagy hosszú. Egyéb megállapodás hiányában abban az esetben, ha luc- vagy jegenyefenyőanyagnál a szélesség vagy hossz „től-ig“ (például „5—7“ vagy „8—12 széles“ vagy „12 lábtól 19-ig hosszú“) van megállapítva, minden szokványyszerű méretből (33. §) hozzávetőlegesen egyenlő köbtartalom szállítandó.

A hosszúságra vonatkozó hasonló kikötés esetében az öl és a legközelebb eső egész méter egy hosszának veendő (pl. 2 öl és 4 méter).

35. § Tutajrakomány. Fűrészelt anyag tutajokon felteher gyanánt csak a vevő beleegyezésével szállítható.

36. § Bélmentes áru. Bélmentes az az áru, amely nem a rönk középső, beles részéből készült.

Belesfa alatt általában azokat a darabokat kell érteni, melyek a fa belét majdnem egész hosszukban magukban foglalják. Oly darabok, melyek hosszúságuknak csak egy kis részében tartalmazznak belet, bélmentesnek eladott áruban is a szállított áru darabszámának 5%-áig szállíthatók.

37. §. **Keresztülmetszett bél.** Azokat a deszkákat, pallókat és élfákat, zárléceket és fűrészelt épületfát, melyeknél a hossz tengely az egyik vágási lapba esik bele, keresztülmetszett bélű árunak nevezik.

38. §. **Ággöcsök.** Benőtt ággöcsök azok, melyek a fa szövetével teljesen össze vannak növe.

Kieső vagy áthulló ággöcsök azok, melyek a fa szövetével összenöve nincsenek.

Félig benőtt ággöcsök azok, melyek csak a darab egyik oldalán vannak a fa szövetével összenöve.

Keresztgöcsök azok, melyek a deszka vagy a palló körülbelüli közepétől kiindulva, mindkét irányban annak egészen széléig, vagy ahhoz közel terjednek; ezek már akkor is meglevőknek tekintendők, ha körvonalaik a metszési síkon világosan kivehetők.

Kis ággöcsök azok, melyeknek átmérője a deszka vastagságát meg nem haladja, de két és fél centiméternél semmiesetre sem nagyobbak.

Durva ággöcsök (Grobäste) a 4 cm-nél nagyobb átmérőjű ággöcsök.

39. §. **Tiszta és féltiszta anyag.** Tiszta és féltiszta anyag („Rein und halbreine Ware“ „R&HR Ware“).

Göcsmentes; „tiszta azon elsőrendű anyag (40. §), amelyen ággöcs nincsen. A darab mennyiség legfeljebb 10%-áig azonban négyzetméterenként legfeljebb két benőtt kis ággöcs előfordulhat.

„Féltiszta“ az az elsőrendű anyag, amelyen négyzetméterenként legfeljebb három benőtt kis ággöcs van.

„Tiszta és féltiszta“ áru gyanánt — különleges kikötés híján — a két választék egyenlő arányban szállítandó.

Ha a felek a fa nemére másként meg nem állapodtak, lúcc vagy jegenyefenyő, vagy mindkettő vegyesen szállítható.

40. §. **„Elsőrendű anyag“.** „Elsőrendű“ az az anyag, melyen négyzetméterenként legfeljebb öt benőtt kis ággöcs lehet s melynél kisebb hibák csupán a

darabszám 30%-áig fordulhatnak elő. A 30 mm és ennél vastagabb deszkák és pallók az egész belet helyenkint sem foglalhatják magukban.

41. §. **Másodrendű anyag.** „Másodrendű“ az az anyag, melynél kisebb hibák, naprepedések és a darab szélességét meg nem haladó hasadások a darab végén, előfordulhatnak. Benőtt kis göcsök, valamint elvétele — legfeljebb a darabszám 20%-ánál — előforduló benőtt közepes, vagy kihulló kis göcsök nem kifogásolhatók.

42. §. **Harmadrendű anyag.** („Asztalosáru“.) „Harmadrendű“ anyag (asztalosáru): kisebb és közepes hibái lehetnek és pedig: mindkét felületen látható naprepedések, a szélesség másfélszeresét meg nem haladó hasadások, a darab végén elvétele előforduló geszt-repedések, itt-ott előforduló vörös sávok, melyek azonban a felületnek csak egy részére terjedhetnek ki és kevés benőtt kéreg. Előfordulhatnak kis és közepes benőtt ággöcsök és szórványosan benőtt durva göcsök; kevés és kicsiny kihulló vagy keresztgöcsök, melyek azonban a fa hordképességét nem veszélyeztetik.

„Asztalosáru“ elnevezés alatt — egyéb kikötés hijján — csak lúcfenyő szállítható.

43. §. **Negyedrendű anyag.** („Építőanyag“.) „Negyedrendű“ anyag (építőanyag): a másod- és harmadrendű anyagnál felsorolt hibák és göcsök nagyobb mennyiségben fordulhatnak elő, de korhadt részeket tartalmazó darabok nem szállíthatók.

„Negyedrendű“ (építőanyag) elnevezés alatt — egyéb kikötés hijján — luc és jegenyefenyő vegyesen szállítható meg nem határozott arányban.

44. §. **Ötödrendű anyag.** „Ötödrendű“ kiselejtezett, csekélyebb értékű anyag; törött vagy erősen korhadt darabok kivételével; egyéb minőségi igények azonban nem támaszthatók.

45. §. **Sulyáru.** Sulyáru: suly szerint árusított anyag, melynél semmi minőségi és méretbeli igény nem támasztható.

46. §. **Léc és zárléc.** Lécet és zárlécet osztályozás nélkül épülően, teljesen egészséges minőségben kell szállítani.

Zárléc: épülően fűrészelt fa 50-szer 50 mm-től 150 × 150 mm keresztmetszettel. Bélmentesen vagy

keresztülmetszett bélel csak kifejezett kikötés esetében kell szállítani.

47. §. Szőlőkarók. A gömbölyű szőlőkarókat legalyazott fiatal fákból, szálfacsúcsokból és egyenes ágakból, kéreggel együtt vagy anélkül készítik. A karóknak 2 méterig menő hosszúság mellett a vékonyabb végükön legalább 20 mm vastagnak kell lenniök, azonban a szállított árúnak legfeljebb 5%-át 15—19 mm vastagságban is el kell fogadni.

Külön kikötés hiányában az akáckarót kéregben is lehet, más karót lekérgezve kell szállítani. Hasított szőlőkarók csak gömbölyű fából, vagy hasábfából állíthatók elő s 2,5 m-ig menő hosszúság mellett a vékonyabb végükön 3 négyzetcentiméter keresztmetszetűeknek kell lenniök.

Fűrészelt szőlőkaróknak legalább 24×24 mm keresztmetszetűnek kell lenniök.

Félgömbölyű karók olyan szőlőkarók, melyeket gömbölyű rudakból körfűrészben hasítanak. Ezen karóknak egyenesnek és a vékony végén legalább 6 négyzetcentiméter keresztmetszetűeknek kell lenniök.

Mind a háromféle szőlőkarót — egyéb kikötés hiányában — meghegyezve kell szállítani. A gömbölyű hasított karókat a vastagabb végükön hegyezik meg. Korhadt fából nem készíthetők. A szőlőkarókat szokvány szerinti 24, vagy 48 darabból álló kötegekbe kötik. A mennyiség megállapításánál a 24 drb-os csomagot 25 drb-bal, a 48 drb-os csomagot 50 drb-bal veszik számításba.

48. §. Zsindely. Zsindely elnevezés alatt csak luc- és jegenyefenyőkből termelt, hasított és hornyolt árut értünk. Ezek szokásos hosszai:

16 hüvelyk	=	42 cm
17—18 „	=	45—48 cm és
18 „	=	48 cm

A zsindelyt 95 darabonként kötik csomagba, 10 ilyen köteg a kereskedelmi forgalomban szokásos 1000 drb-nak számít.

I. osztály: Első osztályu zsindelynek egészségesnek, legalább 7 cm szélesnek, egyéb kikötés hiányában legalább 47 cm hosszúnak, rendes horonnyal ellátva, simára kidolgozottanak kell lennie. Az áru legfeljebb 8%-a tartalmazhat vetemedett és kihasadt darabot.

II. osztály: 5—7 cm széles, egyéb kikötés híján legalább 42 cm hosszú, 6⁰/₀ erejéig 4 cm szélesség megtűrésevel. Ezen zsinidelynek megfelelő módon kell kidolgozva lennie. Vörös és kevésbé vetemedett darabok nem kifogásolhatók. Korhadt és rothadt darabok nem szállíthatók.

49. §. **Rúdfa.** Rúdfa fiatal fenyőfatörzsekből, minden különösebb megmunkálás nélkül készül, rendszerint téli döntésű kapart kéreggel, kivételesen nyári döntésű, egészen lekérgezett. Méretegysége: folyóméter vagy darab. Az előbbi esetben a vastagság, az utóbbi esetben a csucsvastagság és a hossz megjelölésével.

A rudaknak általában egyeneseknek kell lenniök. A darabok 20⁰/₀-ánál kisebb, a középatmértőt meg nem haladó ivmagasságú görbület előfordulhat. Korhadt darabok nem szállíthatók.

50. §. **Szél- és oldaldeszák.** Szél- és oldaldeszákat legalább 23—26 mm vastagságban szegélyezetlenül szállítanak és folyóméterekben számítják.

Elsőrendű azon áru, mely egész hosszában, mindkét oldalán fűrészelt felületű és szélesebb felülete a keskenyebb végén legalább is 16 cm széles.

A másodrendű széldeszka a fűrészelt szélesebb felületnek keskenyebb végén legalább 12 cm széles.

Bányaszéldeszka rendszerint 18 mm vastagságtól feljebb szállítható. Szállítható azonban oly széldeszka is, amely csak egyik lapján van fűrészelve, másik oldala gömbölyű marad. Ez esetben azonban a deszkának fűrészelt oldalán, a keskenyebb végén legalább 10 cm szélesnek és 13 mm vastagnak kell lennie.

51. §. **Megmunkált anyag.** A megmunkált anyag szállításánál, amely alatt gyalult, hornyolt és alakított árut értünk, azokat a méreteket kell számítani, melyekkel az eladott áru a megmunkálás előtti „szőrös“ (gyalulatlan, hornyolatlan, alakítatlan) állapotban birt. A megmunkálásnak olyannak kell lennie, hogy az áru a használati céloknak megfeleljen.

52. §. **Cellulose fa.** Cellulose fa gyanánt csakis lúccs- és jegenyefenyő szállítható, még pedig egyéb kikötés hiányában — tetszés szerinti arányokban. A fának egészségesnek kell lennie. Az egyes darabok 80—100 cm hosszúak, legalább 10 cm vastagok. Usztatott fa

csak a vevő beleegyezésével szállítható. Durva ággöcsü, csomós és csavarodott fa nem szállítható. Cellulosefa kéreg- és háncsnélküli lúccs- és jegenyefenyő, fűrész-hulladék is lehet; ennek mennyiségét súly szerint állapítják meg.

II. FEJEZET

Lombfák.

Tölgyfa.

53. §. **I. osztályú tölgyrönk.** Elsőosztályú tölgyrönkök: az egészséges, egyenes növésű, nem kettős bélű és általában hibátlan törzsrészek; legkisebb hosszúságuk 3 méter, legkisebb vastagságuk 35 cm, a darab közepén kéreg nélkül mérve. A köbtartalom 15%-a 2—290 méter hosszú darabokból állhat.

A tölgyrönköknek 2 méter hosszúságig ágtisztáknak kell lenniök, ezenfelül a famennyiség felerészénél minden folyóméteren egy, legfeljebb 12 cm átmérőjű, egészséges, simán lefaragott ággöcs, vagy egy cincérrágás (nagy rovarlyuk) előfordulhat.

Egyirányu görbületet, ha annak ivmagassága három méterig terjedő hosszúságnál a 10 cm-t, három méteren felüli hosszúságnál pedig a középátmérő felét meg nem haladja, nem lehet kifogásolni.

Az I. osztályu rönkök a gyökérterpeszkeéseket nem foglalhatják magukban.

54. §. **II. osztályu tölgyrönk.** Másodosztályu tölgyrönkök: az elsőosztályra nézve előirt követelményeknek meg nem felelő, de egészséges, fűrészelésre és műszaki célokra alkalmas rönkdarabok, legalább 25 cm-es, kéreg nélkül mért középátmérőtől felfelé.

55. §. **Borítólemez (fournier) rönkök.** BorítólemeZRönkök (fournierrönkök) legalább 1.8 m hosszú és kéreg nélkül mérve legalább 45 cm-es középátmérőjű, egyenes növésű, finom rostu, teljesen hibátlan törzsrészek.

56. §. **Lekérgezés.** Egyéb megállapodás hiányában a rönkök kéregben szállíthatók. Az ágakat teljesen simára kell lefaragni s amennyiben köbtartalmát kéreg nélkül számítjuk (22. §.), a középátmérő helyén a kérget 10 cm széles csikban le kell faragni (legyűrüzni).

57. §. Kőbtartalom megállapítása. A kőbtartalom tekintetében a 22. § rendelkezései alkalmazandók azzal, hogy 7 méteres és ennél hosszabb rönköket az eladó tetszése szerint az egész hosszban, vagy két egyenlő darabban is köbözhet.

58 §. Meghatározott átmérőjű rönk. Ha meghatározott középátmérőjű rönkfát kell szállítani, az eladó a megrendeltnél legfeljebb 3 centiméterrel vastagabb rönköt is szállíthat, a többletmennyiség után azonban vételártöbbletet nem követelhet.

59. §. Négyélű fák. (Elfák.) A négyélű fák mennyiségét tömör köbméterekben állapítjuk meg. Megkülönböztetünk: *a)* épélű fákat és *b)* szokványminőségű négyélű fákat.

a) Az épélű fák ácsolva, vagy fűrészelve szállíthatók, teljesen egyenletes vastagsággal, sík oldallappokkal teljes ép éllel és — egyéb kikötés hiányában — egymásra merőlegesen hajló oldallappokkal. Az összes darabszám 10%-ánál a gesztvált, vagy fagyrepedt fát nem lehet kifogásolni.

b) a szokványminőségű négyélű fák ácsolva, vagy fűrészelve szállíthatók, mindkét irányban egyenletes vastagsággal. A hosszúság egyharmadrésze tompaelű is lehet, azonban a tompítás egyik oldalon sem lehet a teljes szélesség egyötödénél nagyobb. Csavartnövésű, korhadt és erősen rovarrágott fa nem szállítható; ellenben a szijács, nap- és légrepedések, valamint a darabszám 10%-át meg nem haladó mennyiségnél a gesztválás vagy fagyrepedés nem kifogásolható. Egyéb megállapodás hijján az eladó saját választása szerint, akár átmetszett bélű, akár az egész belet tartalmazó darabokat is szállíthat. A fa hosszúságának 10%-át meg nem haladó és kapoccsal megfelelően összefogott hasadás nem kifogásolható.

60. §. Zárlecek. Fűrészelt négyélű fák 150—150 mm-es keresztmetszetig. Két osztályt különböztetünk meg:

a) szokványminőségű áru: egészséges áru, egyes nagy rovarlyuk az egyik oldalon, egyes kisebb korhadt göcsök előfordulhatnak; bél, szijács és egészséges ág-göcsök, amelyek a zárlec hordképességét nem befolyásolják s egyéb kisebb hibák nem kifogásolhatók;

b) exportáru (chevrons): három oldalon ágtiszta áru s csak az egyik oldalon fordulhatnak elő itt-ott

egészséges, jól benőtt, apró ággyöcsök. Az ilyen daraboknak bél-, szijács-, repedés- és hibamenteseknek kell lenniök.

61. §. **I. osztályu fűrészáru.** (szélezett húrmetszet; „Hochschnitt“, „surdosse“, „párisi áru“).

Az elsőosztályu árunak bél- és szijácsmentesnek, egyik oldalon teljesen ágtisztának és általában hibátlanoknak kell lennie, mindazonáltal a másik oldalon kisebb hibák, apró, át nem menő, benőtt, egészséges ággyöcsök előfordulhatnak. Az árut egyenletes szélességgel és vastagsággal kell kifűrészelni, a végeken a hosszoldalakra merőleges homloklapokkal.

II. osztályu fűrészáru. Ide kell sorozni az olyan egészséges és nagyjában bélmentes árut, amelyben 3 cm-nél nem nagyobb, egészséges átmenő göcsök és egyes, ennél nagyobb, de nem átmenő, egészséges ággyöcsök is előfordulhatnak.

Fagyrepedés, egyik oldalon előforduló bélsáv, továbbá nem teljesen átmenő kisebb ágkorhadás (az összes famennyiség 10%-át meg nem haladó darabszámnál) nem kifogásolhatók. Hasonlóképen nem kifogásolhatók egyenes repedések sem, ha azok hossza a deszka szélességét meg nem haladja.

Vége előfordulhatnak a darab egyik oldalán látható rovarrágások és szijácsrészek is, ha utóbbiak szélessége a 3 cm-t, vastagságuk pedig a darab vastagságának felét meg nem haladja.

62. §. **Méretetek.** A húrmetszet, illetőleg párisi áru méretei a következők:

a) Deszkáknál a szokásos vastagság 27, 34, 41 mm, a hosszúság 2 métertől felfelé. Az összes köbtartalom 20%-a 1 métertől 1.90 méterig terjedő hosszúságu darabokból is állhat. Az átlagos hosszúságnak — a 20% rövid (1—1.90 m) anyag figyelembevételével — 2.30 métert kell kitennie. A szélesség a 27 mm vastag árunál 16 cm-től felfelé, legfeljebb 15% 14 cm-es szélességű anyag megtűrésével, átlagban legalább 19 cm. A 34 mm-es árunál az átlagos szélesség 20 cm, a 41 mm-es árunál pedig legalább 21 cm legyen. Az átlagszélesség kiszámításánál a 15 és 14 cm széles darabok figyelmen kívül hagyandók,

b) A pallók szokásos vastagsága 54, 60, 70, 80 és 100 mm, hosszúságuk 2 m-nél kezdődik. Az összes

anyag 15⁰/₆-a 1.50 m-től 1.90 m hosszú is lehet. A legkisebb szélesség 16 cm, az átlagos szélességnek azonban 54 mm-es árunál legalább 22 cm-t, az ennél vastagabbnál pedig 23 cm-t el kell érnie.

Bármely húrmetszet hosszát 10—10 cm-kint kell mérni.

63. §. Közönséges húrmetszet. A kereskedelemben még közönséges húrmetszetdeszkák és pallók is vannak forgalomban, a 62. §. előírásaitól eltérő hosszúgal és szélességgel. Ezek minőségére nézve azonban szintén a 61. §. rendelkezései az irányadók.

64. §. Szélezetlen deszkák és pallók. A szélezetlen deszkák 49 mm vastagságig rendszerint 2 m hosszúságtól felfelé — az össz mennyiség 15⁰/₆-a erejéig 1 m-től 1.90 m hosszú darabok megtürésével — 14 cm minimális szélességtől kezdve, a szélezetlen pallók 50 mm vastagságtól kezdve, 2 m hosszúságtól és 16 cm szélességtől felfelé, 60 mm vastagságtól kezdve pedig 18 cm szélességtől felfelé szállítandók.

A deszkák szélességét a hosszközép keskenyebb oldalán a szijáccsal együtt, a pallók szélességét a hosszközép mindkét (keskenyebb és szélesebb) oldalán a szijáccsal együtt egész centiméterekben mérik és a szélesség átlagát a törtek elhagyásával veszik számításba.

I. osztályu szélezetlen áru. Az I. osztályu szélezetlen anyagnak egészségesnek, egyenesnek, legalább egyik lapján göcsmentesnek és hibátlanak kell lennie, míg a másik lapján és az oldalakon a vastagság felén túl nem hatoló kisebb hibák, bélsáv és ággöcsök előfordulhatnak.

A deszkáknál és pallóknál 3 m hosszúságon alul mindkét végükön együttvéve — a 3 m-eseknél és ennél hosszabbaknál pedig mindkét végükön külön-külön — a darabok szélességét meg nem haladó egyenes repedések, továbbá 15 cm ivmagasságon túl nem menő görbület nem kifogásolhatók.

II. osztályu szélezetlen áru. A II. osztályu szélezetlen anyag: az I. osztályu szélezetlen árunak meg nem felelő, törés- és rothadásmentes anyag, amely szivdeszkákat és szivpallókat is tartalmazhat.

Kereskedelmi áru. Kereskedelmi áru: átlagos minőségű olyan egészséges, törés- és rothadásmentes anyag, melyből az I. osztályu anyag nincs kiválogatva.

Az ilyen áru 10% erejéig szivpallóból és szivdeszkából is állhat; egyébként legalább a II. osztályu anyag követelményeinek meg kell felelnie.

65. §. Nyers tölgyfapadozatdeszkácskák (nyers fries) I. oszt. Az I. osztályu nyers padozatdeszkácskának épélűeknek, párhuzamosan szegélyezettnek, egyenletes vastagságúaknak, egészségeseknek és legalább az egyik oldalon repedésmenteseknek kell lenniök; beles vagy rovarrágott darabok nem szállíthatók. Szélességüket egész centiméterekben kell mérni, míg a hosszúságot 10 cm-től felfelé egész 1 méterig 5—5 cm-kint, 1 métertől felfelé pedig 10—10 cm-kint kell megállapítani.

A darabnak az egyik oldalon teljesen ág- és hibamentesnek kell lennie. A másik oldalon előforduló szijács 1 cm szélességig és 5 mm vastagságig, ugyanott előforduló egészséges benőtt kis ággöcsök, fagyrepedés, veres csik, 2 mm-nél mélyebbre nem hatoló barna folt vagy vizsáv nem kifogásolható. A hibátlan oldal két hosszélének épnek és göcsmentesnek kell lennie.

Tükrös padozatdeszkácska. A nyers padozatdeszkácska (Spiegelfries), amelynek szövetére nézve a tükrös és féltükrös árura előirt minőségi feltételek irányadók.

Keskeny, széles és rövid padozatdeszkácska. A 3—6 cm szélességű árut keskeny padozatdeszkácskának, a 7—13 cm szélességűt széles padozatdeszkácskának nevezzük.

Rövid padozatdeszkácska alatt 20—95 cm-es áru, hosszú padozatdeszkácska alatt az 1 méteren felüli darabokat kell érteni.

II. oszt. Az I. osztályban előirt követelményeknek meg nem felelő nyers padozatdeszkácskákat a másodosztályba kell sorozni. Azonban itt sem szállíthatók olyan darabok, amelyekben bél-, teljesen átmenő, vagy mindkét oldalon látható nagy rovarrágás, pudvás vagy korhadt részek és mindkét szélességi oldalon látható szijács fordulnak elő.

66. §. Tölgytönkárú (Boules) I. oszt. Az I. osztályu tölgytönkárú alatt elsőosztályu tölgyrönkökből előállított szélezetlen fűrészárut értünk, amely rönkönkint a megállapított vastagságokra van felvágva. Az egy-egy rönkből kikerülő összes metszeteket, mint

együvé tartozókat rönkformába összeállítva, szélezetlen állapotban kell — a széledeszkák kivételével — szállítani.

A fa belsejében előforduló egészséges ággöcsök és egyéb kisebb hibák az egyes tönkökhöz tartozó darabok legfeljebb 30%-áig nem kifogásolhatók. A többi darabokra nézve az I. osztályu szélezetlen áru minőségi kellékei irányadók. A szélesség és hosszúság méreteire nézve a szélezetlen tölgyfűrészárura vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

II. oszt. A másodosztályu tölgyrönkáru alatt különleg az I. osztályúhoz hasonló és ugyanugy felvágott anyagot értünk, amelynél azonban már ugy a rönk külső részén, mint a belső részén is nagyobb, egészséges, benőtt ággöcsök és egyéb hibák előfordulhatnak, ugy azonban, hogy az anyag a II. osztályú fűrészelt áru minőségi kellékeinek megfelelően. Az egész átmérő felét meg nem haladó ivmagasságú görbület nem kifogásolható. A méretezés ugyanolyan, mint az I. osztályu árunál.

67. §. Tükrös és féltükrös anyag (Quartiers, faux quartiers). Tükrös és féltükrös áru alatt a bélsugarak irányában és nem azokra merőlegesen metszett olyan árut értünk, amely legalább az egyik szélességi oldalon egész vagy féltükröt (hosszában átmetszett bélsugarat) mutat. Az anyagnak egyébként egyenes rostúnak kell lennie és az I. osztályú (párisi) áru minőségének kell megfelelnie.

68. §. Kádpadlók (Douellespfasten). A kádpadlók méretei a következők:

41 mm vastag	133 és 150 cm hosszú,
54 „ „	166, 183, 200, 217 és 233 cm h.,
60 „ „	250 cm hosszú,
70 „ „	266 és 300 cm hosszú,
80 „ „	300, 333, 366, 400, 433, 466 és

500 cm hosszú; a szélesség 14 cm-től felfelé, azonban az összes darabszám legalább 5%-ának (u. n. ajtódeszkák) legalább 30 cm szélesnek kell lennie. A kádpadlók kézfűrészszel vagy géppel vágva állíthatók elő, teljesen egészségeseknek és épülőeknek kell lenniök, azonban teljesen benőtt, egészséges ággöcsök és kisebb hibák nem kifogásolhatók. Az összmenyiség 20%-áig olyan darabok is szállíthatók, amelyek egészséges és a fa testétől el nem vált belet is tartalmaznak.

69. §. Angol áru és angol palló (Wagenschuss, Wagenschusspfosten, Wainscotslogs, Wainscotsplancs). Az árunak hibátlannak, ág- és bélmentesnek kell lennie, az egyik oldalon előforduló, teljesen benőtt kisebb ággyöcs azonban nem kifogásolható. Kézifűrészszel vagy fűrészgéppel vágva, kéreggel szállítandó, azonban a kéreg külső durvarésze eltávolítandó. Méreteikövetkezők:

Hosszuság: 3 66 m-től 5 39 m-ig, azaz 12-től 18 angol lábig; 10% erejéig azonban 3 05 m-től 3 36 m-ig (10-től 11 angol láb) hosszú darabok is szállíthatók. Az átlagos hosszúságnak a 3 96 m-t (13 angol láb) el kell érnie. Szélesség 35 6 cm, azaz 14 angol hüvelyk és ettől felfelé. Magasság: a mérés helyén legalább 25 4 cm (10 angol hüvelyk) és ezen felül.

Az oldalak magassága legalább 20 3 cm, azaz 8 angol hüvelyk. A szélesség a darab vékonyabb végén az ugyanott mért magasságot annak legfeljebb csak egyharmadával haladhatja meg. Az angol pallókat mindig tükrös metszéssel kell előállítani, Hosszúságuknak 3 05—5 49 m-t, azaz 10—18 angol lábat, szélességüknek a legkeskenyebb helyen kéreg nélkül mérve, 20 3 cm-t, azaz 8 angol hüvelyket kell kitennie. A vastagság 50 1 mm-től (2 angol hüvelyk) felfelé.

A féltönk áru méreteinek meghatározása a következőképpen történik:

A hosszúságot csak egész és fél angol lábokban, a szélességet az átlalóval a darabnak legkeskenyebb részén, a magasságot a darab hosszúságának közepén kéreg nélkül, ugyancsak az átlalóval a darab két oldalának oly két pontján mérjük, mely két pont az élektől az egész szélesség egynegyedének megfelelő távolságban van. E két oldalon mért mérési adatok átlagából kiszámítjuk a magasságot s ennek megmérése-nél, ép úgy mint a szélesség mérésénél, fél angol hüvelyket még számításba kell venni. A magasság megmérése előtt az eladó a darab hosszúságának közepéről a kérget eltávolítani köteles. A padlóknál a hosszúságot fél angol láb, a szélességet és a vastagságot fél angol hüvelyk pontosságig kell mérni. A padló szélességét a keskenyebb oldal hosszúságának közepén kéreg nélkül kell mérni. A vastagságot a padló legvékonyabb részén mérik.

70. §. **Bükkfa.**

I. oszt. rönk. Ilyenek gyanánt a sima, egyenes, nem csavart növéssü, kívülről hibátlan és egészséges törönkök minősülnek, teljesen egészséges álgeszttel (barnabél), amely a középméretűnek egyharmadánál többet nem tehet ki. Legkisebb hosszúsága 2,5 m, legkisebb középméretűje 35 cm kéreggel mérve (l. 22. §.)

3 méteres és ennél rövidebb rönköknek teljesen egyeneseknek kell lenniök, míg ennél hosszabb rönköknél 10 cm húrmagasságu egyirányu görbület előfordulhat.

2,5 méter hosszúságig az I. osztályú bükkrönkök göcsmentesnek (ágmentesnek) kell lennie, míg a hosszúság minden további méreténél egy-egy egészséges, simán lefaragott, a középméretű 15%-ánál nem nagyobb ággöcs előfordulhat, mindazonáltal egy folyóméter hosszúságon egy ággöcsnél több nem lehet.

2,5 métertől 3,9 méterig terjedő hosszúságu rönkök egyik végén, ennél hosszabb rönkök mindkét végén megengedhető az olyan egyenes hasadás, amely a rönk középméretűjénél nem hosszabb.

II. oszt. rönk. Az I. osztályu rönk minőségi kellékeinek meg nem felelő, ennél rövidebb és gyengébb, egészséges rönk, legalább két méter hosszúsággal és a vékonyabb végén 25 cm-nél nem kisebb, kéreggel mért átméretűvel. Nem kifogásolhatók: 15 cm húrmagasságnál nem erősebb görbület, egészséges bél, továbbá egészséges, simán lefaragott ágak, melyeknek átméretűje a középméretű 20%-át meg nem haladja.

Ágkorhardt, bélkorhardt, füledt, csavart növéssü és több irányban görbült, vagy erősen fagyrepedt rönkök selejtbe esnek.

71. §. Fűrészáru. I. oszt. I. osztályu fűrészáru: gőzölve vagy gőzöletlenül szállítható. A gőzölt árunak teljesen át kell gőzölve lennie, úgy hogy teljes vastagságában egyenletes vöröses színe legyen.

Egyébként az anyagnak teljesen egészségesnek, bélmentesnek és legalább az egyik oldalon ágtisztának és hibátlannak kell lennie.

A tárolásból származó füledés 1 mm-nél mélyebbre nem hatolhat. Bezárólag 40 mm vastagságig az anyagnak mindkét oldalán álgeszt- (barnabél) mentesnek kell lennie, 41—50 mm vastag anyag egyik

oldalán álgesztsáv előfordulhat, míg 50 mm-nél vastagabb pallóknál az egészséges álgeszt (barnabél), ha a vastagság egyharmadrészét meg nem haladja, nem kifogásolható.

Egyenes hasadások, amelyek a deszka szélességét meg nem haladják, a 3 méterig terjedő hosszúságnál a deszka egyik végén előfordulhatnak; ennél hosszabb daraboknál a deszka mindkét végén, annak szélességét egyenkint meg nem haladó repedések nem kifogásolhatók.

20 mm-nél nem vastagabb szélezett fűrészáru 1,5 m hosszúságtól, ennél vastagabb anyag pedig 2 m hosszúságtól felfelé szállítható. Rövidebb áru (1—1,40 m, illetőleg 1,50—1,90 m) 15% erejéig veleszállítható.

Szélezett anyagnál a megengedett legkisebb szélesség külön kikötés híján 20 mm vastagságig 10 cm, 27 mm-től felfelé 14 cm.

A szélezetlen anyag 2,5 méter hosszúságtól felfelé szállítható. A legkisebb szélesség esetről-esetre állapítandó meg. Más megállapodás hiányában a legkisebb szélesség 20 mm-ig 12 cm, 25 mm-től 40 mm-ig 15 cm, azonfelül 17 cm.

II. oszt. II. oszt. fűrészáru: egészséges barnabelet és 6 cm-nél nem nagyobb átmérőjű egészséges ággöcsöket tartalmazhat. A hosszúság egyharmadrészig mindkét oldalon behasadt darabok nem kifogásolhatók.

Selejt. Selejtes fűrészáru: füledt, ágkorhadásos, vagy korhadásnak indult anyag.

72. §. Bükk padozatdeszkácska. Bükk padozatdeszkácskák (fries) gőzölve vagy gőzöletlenül szállíthatók.

Minőségi kellékei azonosak a tölgy-padozatdeszkácskáknál megállapítottakkal, oly hozzáadással, hogy az I. osztályu bükkparkettdeszának legalább az egyik oldalon álgesztmentesnek kell lennie.

73. §. Bútorlécek. Bútorlécek előállítására füledt, túlkoros, vagy nem egészséges anyag nem használható.

A bútorléc csak olyan nyári döntésű rönkökből készülhet, amelyeket legkésőbb a döntéstől számított hat héten belül dolgoztak fel, vagy olyan téli döntésű rönkökből, amelyek legkésőbb május végéig kerültek feldolgozásra.

A bútorlécet a rostok irányában kell kifűrészelni;

beles, ágas, ággöcsös és rovarrágott részek nem használhatók.

Légszáradt állapotban a léceknek a teljes méretet ki kell adniok; 1 mm-nél nem nagyobb vastagságu mérethiány azonban nem kifogásolható.

A szállításnál a rövid és hosszú lécekre megállapított arányszámot pontosan be kell tartani és ha nem kerül az egész eladott mennyiség szállításra, akkor is a különböző hosszúságú léceket az eredeti megrendelés százalékos arányában kell szállítani.

Esztergályozott bútorelemek köbtartalmának kiszámításánál az eredeti szögletes állapotban megállapított köbtartalom irányadó. Az egy-egy méretben előforduló 3 százalékos meg nem haladó selejt nem kifogásolható.

74. §. Ládadeszkák (Tavoletti). Rendszerint egészséges álgesztből (barnabélből) és egészséges selejtfából készülnek; azok rendes méretei: 4—5 mm vastagság, 220—225 mm hosszúság. A termelésnél előálló 150 és 075 cm hosszú darabok is átveendők. A ládadeszkák választékai a következők:

Pengehulló áru („Monte“) az alább körülírt I. és II. osztály keveréke, amelynél az áru felét I. osztályu és pedig egyharmadrészig 26 cm széles, kétharmadrészben 29 cm széles, másik felét pedig II. osztályu ugyanolyan szélességű áruból kell szállítani, mindazonáltal azon engedménnyel, hogy a II. osztályu áru 20%-a 23 cm is lehet.

I. oszt. Idetartozik a teljesen egészséges, repedésmentes, nem rovarrágott áru, amely egészséges belet és nem repedezett szivet, továbbá ki nem eső göcsöket korlátlanul tartalmazhat.

II. oszt. A II. osztálynál mindkét végén repedések, egészséges ággöcsök és 3 cm-nél nem nagyobb átmérőjű lyukak is előfordulhatnak, azonban minden darabnak legalább két 70 cm hosszú egészséges részt kell tartalmaznia.

III. oszt. III. osztályba a hibás darabokat kell sorozni, mégis minden darabnak legalább egy 70 cm hosszú egészséges részt kell tartalmaznia.

15. §. Ládafenekek („Testoni“) A ládafenekek („testoni“) párhuzamosan szegélyezett 220—225 mm hosszú, 20—21 mm vastag deszkák.

Szélességi és minőségi kellékeik azonosak a láda (oldal) deszkáival. Az eladási mértékegység úgy az oldal (láda) deszkák, mint a fenékdeshkákknál 100 darab.

76. §. Evezőhasitványok. („Subbia.“) Evezőhasitványok („Subbia.“) A bükk törzsekből kihalított, fejszével kifaragott hasitványok.

Szokásos méretük: 2, 4, 5 m hosszúság mellett 75/75 és 105/105 mm vastagság, lehetőleg négyzetes keresztmetszettel. A hosszúságban 5—10 cm, a szélességben és vastagságban pedig 2—5 mm felülméret szokásos.

Az erdőből való kiszállítás megkönnyítése végett a hasitványok egyik, vagy mindkét végükön átfúrhatók.

Két minőségi osztály szokásos, u. m.: a kereskedelmi áru és a selejt (scart).

Selejtesnek az olyan darabokat kell minősíteni, amelyekben bél is van, továbbá a kétoldalú vagy egyoldalú, de 10 cm húrmagasságnál erősebb görbülettel bíró, valamint a csavart növésű, hasadt vagy repedezett, korhadt, foltos, rovarrágott darabokat.

Ugyancsak a selejtbe kerülnek a fülledt, barna vagy redves, végül az olyan darabok, amelyeknél a hosszúság két méterjére több mint egy 3 cm-nél nagyobb átmérőjű ág esik; végül az olyan megfeketedett darabok, amelyeknél ez a tulajdonság már a használhatóságot befolyásolja.

Selejtet nem tartalmazó áru kereskedelmi áru.

77. §. Borítólapok (fournir). Borítólapok vagy fűrészelve (fűrészelt borítólapok) vagy pedig késsel hasítva (metszett borítólapok) állíthatók elő. Mindkét-nemű borítólap szélezve vagy szélezetlenül szállítható. A szélezett borítólapoknak legfeljebb 5%-a kúpalakuan szegett („konikus“) lehet.

Méretek. Méretei: Borítólapok a hosszúságban 12 u. n. bécsi hüvelyk, vagyis 32 cm-től felfelé, a szélességben 4 bécsi hüvelyktől, vagyis 10 cm-től felfelé és vastagságban a metszett borítólapok belföldön és Ausztriában 0.7 mm-től felfelé, a külföldön 0.5 mm-től felfelé, a fűrészelt borítólapok pedig 1 mm-től felfelé készülnek.

Méretezés. A borítólapok hosszúságát 5 cm-től 5 cm-re, szélességét egész cm-ekben (1—1 cm) mérik, még pedig mindig a darab hosszának közepén. A számlázás vagy u. n. bécsi négyzetlábankint, vagy pedig négyzetméterenkint történik.

A szélezetlen borítólapokat szijács nélkül, a szélezetteket pedig teljes szélességükben mérik, vagyis ez utóbbiaknál sem szijácsot, sem hibákat nem vesznek tekintetbe.

Négyzetláb szerinti való méretezésnél a hüvelyk törtrészeit nem veszik figyelembe, ellenben négyzetméterekben való méretezésnél a mérés 10—10 cm-ként történik.

Minőség. Megkülönböztetünk három minőségi osztályt:

I. rendű („prima“) áru. I. rendű (prima) áru: lehetőleg egyszínű, sima, szijácstól ment, egészséges és teljesen csomó- és hasadásmentes áru. Hosszúsága 150 cm-től felfelé (asztallapokra való borítólapok hossza már 100 cm-nél kezdődhetik), szélessége 25 cm-től felfelé.

Kereskedelmi („commerce“) áru. Kereskedelmi (commerce) áru, melynél itt-ott benőtt ágcsomók előfordulhatnak, ugyszintén kisebb hibák és kevés szijács, máskülönben azonban teljesen egészséges.

Hosszúsága 80 cm-től felfelé; szélessége 20 cm-től felfelé; bélmentes áru szélessége már 12 cm-nél kezdődhetik.

II. rendű („secunda“) áru. Másodrendű (secunda) áru, amelynél mindenféle hibák előfordulhatnak, de minden köteggnek legalább a fele egyenletes minőségű lapokból álljon és minden kötegből legalább 50% tiszta árut lehessen kiszabni legalább 25 cm hosszú és legalább 10 cm széles darabokban.

III. rendű („tertia“) áru: erre vagy a fedőlapokra nézve sem a minőség, sem a méretek tekintetében igények nem támaszthatók; az ilyen lapok csak a csomagolásnál az egyes kötegek fedőlapjául szolgálnak és a számlázásnál a mennyiségbe be nem számíthatók.

Csomagolás. Borítólapok 8—32 lapból álló kötegekben kerülnek forgalomba; valamennyi egy köteggben levő lapnak egyenlő nagyságúnak és szövetének illetve egyugyanazon törzsből készítettnek kell lennie.

Borítólapok egész tömbökben is kerülnek forgalomba, vagyis oly módon, hogy az egy törzsből készült összes borítólapokat fent körülírt módon egy köteggbe kötik és így szállítják.

Jelzés. A köteg egyik külső fedőlapjának sarkára a lapok számát és a köteg összfelületét (négyzetlábokban vagy m²-ekben számitva) fel kell jegyezni.

78. §. Gyertyán. I. oszt. rönk. Idesorozhatók az egészséges, fehérbélű ágmentes, egyenes, hengeres, nem túlságosan bordázott törzsdarabok 2 m. legkisebb hosszúságtól és 25 cm. (kéreggel mért) legkisebb középátmérőtől felfelé. Az összköbtartalom 10⁰/₀-áig 1.5—1.9 m hosszú darabok is szállíthatók. A 2.0—2.9 m hosszú daraboknál a 10 cm.-nél, míg a 3 m.-es vagy ennél hosszabb rönköknél az átmérő felénél nem nagyobb húrmagasságú egyirányú görbület megengedhető, hasonlóképp a harmadik és minden további folyóméterre egy-egy egészséges, simára lefaragott ággöcs, melynek átmérője azonban a 10 cm.-t meg nem haladhatja. Egyenes repedés 2.9 m hosszúságig az egyik, 3 m és ennél nagyobb hosszúságnál mindkét végén előfordulhat, ha annak hosszúsága a rönk középátmérőjét meg nem haladja.

II. oszt. rönk. Ide kell sorozni az olyan egészséges és műszaki célokra alkalmas törzsrészeket, amelyek az I. osztályra megszabott feltételeknek meg nem felelnek.

Selejt rönk: fülledt, ág- és bélkorhadt, erősen és durván ágas, többirányban csavart girbe-gurba törzsrészek selejtrönköknek minősítendőek.

79. §. Fűrészárú I. oszt. Az I. osztályú fűrészárúnak egészségesnek, legalább 2 m hosszúnak kell lennie; 15⁰/₀ erejéig 1.5—1.9 m hosszú darabok is szállíthatók. Feketefoitos (Gallenflecken) árú az I. osztályba nem sorozható. 2 m hosszúságig ágmentesnek kell lennie s a további hosszúságban folyóméterenkint egy-egy ággöcs nem kifogásolható. 40 mm vastagságig belmentes (herzfrei), 40 mm-nél vastagabb árú átmetszett béllal (herzdurchschnitten) is szállítható. A legkisebb szélesség 45 mm vastagságig 13 cm, 50—60 mm vastagságig 14 cm, 61 mm-től felfelé 16 cm.

Egyenes hosszrepedések a 2 m-nél rövidebb árúnál az egyik, ennél hosszabb árúnál pedig a darab mindkét végén megengedhetők abban az esetben, ha a repedés hosszúsága a darab szélességét meg nem haladja.

II. oszt. Ebbe az osztályba kell sorozni az I. osztályra előirt kikötéseknek meg nem felelő, de egyébként egészséges darabokat.

Selejt. A II. osztályú fűrészárúra előirt követelményeknek meg nem felelő anyag.

80. §. Juhar. (Jávor.) I. oszt. rönk. I. oszt. rönk: fehér, egészséges, hibátlan, nemcsavart növesü törzsrészek, melyeknél a sötétszinű bél a vékonyabb végén mért átmérő egyharmadát meg nem haladhatja.

A legkisebb hosszúságuk 2 m, a legkisebb középméjük 30 cm. A 3 m-es és ennél hosszabb törzseknél megengedhető az egyirányú görbület, ha a húrmagassága a felső átmérő (Zopfdurchmesser) felét meg nem haladja. A 3 m-nél nem hosszabb rönköknek az egyik végén, ennél hosszabb rönkök mindkét végén előfordulhat egyenes hasadás, de annak hosszúsága a középméret meg nem haladhatja.

A rönköknek 2 m-ig ágtisztáknak kell lenniök, ezenfelül minden folyóméterre egy-egy egészséges, simára lefaragott ággöcs előfordulhat, amelynek átmérője azonban a 12 cm-t meg nem haladhatja.

II. oszt. rönk. II. oszt. rönk: ide kell sorozni az I. osztályra előirt kívánalmaknak meg nem felelő, de egyébként egészséges és felfüreszelésre alkalmas törzsrészeket kisebb görbuletekkel s legfeljebb a felső átmérő 50%-áig menő barna béllal. Az esetleges hasadás a középméret kétszeresét meg nem haladhatja. A legkisebb hosszúságuk 2 m, legkisebb vastagságuk pedig 25 cm.

Selejt rönk. Ág és bélkorhadt, többirányban csavart vagy fülledt darabokat a selejtbe kell sorozni.

81. §. Fűrészárú I. osztály. I. osztály: Legalább 85%-ban 2 m hosszától felfelé, legfeljebb 15%-ig 1.5—1.9 m hosszban is szállitható és pedig 40 mm vastagságig 13 cm, 40—60 mm vastagságig 16 cm, 61 mm és ennél nagyobb vastagság mellett 18 cm legkisebb szélességgel. Feketefoltos áru ide nem sorozható. Az anyagnak egészségesnek és egyenesnek kell lennie. 49 mm vastagságig az I. osztályú áru barnabélmentes, míg ennél nagyobb vastagságnál az átmetszett barnabél nem kifogásolható, ha annak szélessége a deszka szélességének egyharmadrészét meg nem

haladja és csak az egyik oldalon látható. Nem kifogásolható a darab mindkét végén előforduló repedés sem, ha annak hossza a darab szélességét meg nem haladja. 2 m hosszúságig ágmentes, ezenfelül folyóméterenkint egy-egy egészséges 80 mm-t meg nem haladó átmérőjű ággöcs előfordulhat.

II. osztály: Ide kell sorozni az I. osztályárúra előirt minőségi kikötéseknek meg nem felelő, mindazonáltal egészséges anyagot. Nem kifogásolhatók a hosszrepedések, ha azoknak hosszúsága a darab szélességének kétszeresét meg nem haladja.

Selejt. A II. osztályú árúra előirt kikötéseknek meg nem felelő anyagot selejtnak kell minősíteni.

82. §. Kőris. Kőris rönk (szivós és finomszövetű). Megkülönböztetünk *a*) szivós, ritka évgyűrűs (hajlításra alkalmas) és *b*) finom szövetű (asztalos) rönköket.

I. osztály. Szivós, ritka évgyűrűs I. osztályú rönkök: teljesen egészséges, nem csavarodott növéssű, hibátlan törzsrészek, amelyeknél a sötétszinű bél az átmérő egyharmadrészét meg nem haladhatja.

Legkisebb hosszúságuk 2.5 m — a mennyiség 10%-áig azonban 2—2.40 m hosszú darabok is szállíthatók — a legkisebb középátmérőjük 30 cm. A 3 m hosszú és ennél hosszabb rönköknél egyirányú görbület előfordulhat, ha annak húrmagassága a középátmérő egyharmadrészét meg nem haladja. 3 m hosszú az egyik végén, 3 m-en felül a darab mindkét végén előforduló egyenes repedés nem kifogásolható, ha annak hosszúsága a középátmérőt meg nem haladja.

2 m hosszú a rönköknek ágtisztáknak kell lenniök, míg az ezenfelüli hosszúság minden folyóméterén egy-egy egészséges, simára lefaragott olyan ággöcs fordulhat elő, amelynek átmérője a 12 cm-t meg nem haladja.

Finom szövetű I. osztályú (asztalos) rönk. Finom szövetű I. osztályú (asztalos) rönkök: ugyancsak egészséges, egyenes, nem csavart növéssű törzsrészek. Legkisebb hosszúságuk 2.5 m, — az össz-mennyiség legfeljebb 10%-ánál 2—2.40 m hosszú darabok előfordulhatnak — legkisebb középátmérőjük 35 cm.

Egyébként a szivós (ritka évgyűrűs) rönkökre előírt feltételek az irányadók.

II. osztály. II. osztály: úgy a szivós (ritka évgyűrűs), mint a finom szövetű (asztalos) rönkökből a II. osztályba kell sorozni az I. osztályra előírt követelményeknek meg nem felelő, egyébként azonban egészséges, műszaki célokra alkalmas törzsrészeket, legalább 2 m hosszúság és legalább 25 cm középtátmérő mellett; simára lefaragott ággöcsök előfordulhatnak, ha átmérőjük a középtátmérő egyharmadát meg nem haladja.

83. §. **Fűrészárú I. osztály.** I. osztály: legkisebb hosszúsága 2.5 m, azonban a szállított mennyiség 15%-a 2—2.40 m hosszú is lehet.

Az árúnak egészségesnek és 50 mm vastagságig bélmentesnek (herzfrei) kell lennie, míg 50 mm és ennél vastagabb anyag átmetszett béllal is szállítható. Az anyag 2 m hosszú ágmentes, 2 m-en felül folyóméterenkint egy-egy egészséges, kisebb ággöcs előfordulhat, melynek legnagyobb átmérője azonban 8 cm-t meg nem haladhat; a mennyiség 50%-ának azonban lehetőleg ágmentesnek kell lennie, imitt-amott egy-egy kisebb ággöcs megtűréseivel.

Egészségességre nézve a fűrészrönkökre vonatkozó rendelkezések irányadók. Egyenes hosszanti repedés 2 m-ig a darab egyik végén, 2 m-en túl a darab mindkét végén előfordulhat; a repedések összhossza azonban nem lehet nagyobb, mint a darab szélességének kétszerese; a repedt darabok köbtartalma továbbá nem haladhatja meg a mennyiség egyharmadát.

II. osztály: ide kell sorozni az I. osztályra előírt kikötéseknek meg nem felelő, mindazonáltal egészséges, műszaki célokra alkalmas anyagot.

84. §. **Szil. I. oszt. rönk:** teljesen egészséges, fagyrepedésmentes és nem gesztváló törzsrészek 2.5 m hosszútól feljebb (a mennyiség legfeljebb 15%-áig 2—2.40 m hosszú darabok is szállíthatók) és 30 cm középtátmérőtől felfelé. Görbületekre és hosszrepedésekre nézve ugyanazok a kellekek irányadók, mint a kőrísnél. Ugyanez áll az előfordulható ágakra nézve is.

II. oszt. rönk. Az I. osztályúaknak meg nem felelő, de egyébként egészséges, műszaki célokra alkal-

mas törzsrészek, legalább 25 cm középtátmérővel 2 m és ezenfelüli hosszúsággal.

85. § **Fűrészárú.** A fűrészárúra nézve a körisfűrészárúnál megkívánt minőségi kellékek irányadók.

86. § **Hárs és éger. I. oszt. rönk.** I. oszt rönkök: egészséges, ágtiszta, hibátlan, fagyrepedésektől és rákos forradásoktól mentes törzsrészek, amelyeknél az egészséges bél a felsőátmérő egyharmadánál többet nem tehet ki. Legkisebb hosszúsága 2 m, legkisebb középtátmérője (kéreg nélkül) 25 cm. A görbületekre nézve a körisrönkre vonatkozó határozmányok irányadók. Ugyanez áll az előfordulható ággöcsökre és repedésekre nézve is.

II. oszt. rönk. II. osztályú rönkök: az I. osztályba nem sorolható, egészséges törzsrészek 2 m hosszútól és 22 cm vastagságtól felfelé.

87. § **Fűrészárú.** I. osztály: legkisebb hosszúsága 2 m — a mennyiség legfeljebb 15%-áig azonban 1—1.90 m hosszú darabok is szállíthatók; legkisebb szélessége 40 mm vastagságig 13 cm, 40—60 mm vastagságig 16 cm, 60 mm-től felfelé 18 cm.

A szállított daraboknak egészségeseknek és 50 mm vastagságig bélmenteseknek kell lenniök, míg az ennél vastagabb anyag átmetszett béllal. illetőleg a mennyiség 30%-áig zárt béllal is szállítható.

II. osztály. II. osztály: Az I. osztályba nem sorolható, műszaki célokra alkalmas egészséges anyag.

88. § **Nyár, nyír és akác. I. oszt. rönk:** I. oszt. rönk: ágtiszta, egészséges törzsrészek. Legkisebb hosszúságuk 2 m, legkisebb közép átmérőjük a nyárnál 30, a nyírnél és akácnál 25 cm (kéreg nélkül). 2 m hosszúig a rönköknek egyeneseknek kell lenniök, míg ennél hosszabb rönköknél az egyirányú görbület nem kifogásolható, ha annak húr-magassága a középtátmérő egyharmadát meg nem haladja. 3 m hosszúig az egyik végén, ezenfelüli hosszúságnál pedig mindkét végén előfordulhat az egyenes hasadás, ha annak hosszúsága a középtátmérőt meg nem haladja.

II. oszt. rönk: az I. osztályúnak meg nem felelő, egészséges, műszaki célokra alkalmas törzsrészek.

89. §. **Fűrészárú.** A fűrészárúra nézve az éger- és hársfűrészárúra vonatkozó határozmányok irányadók.

Cserfa.

90. §. **Cserfa.** A cserfára nézve a tölgyfa tekintetében fennálló szokások nyerneek alkalmazást.

Hordófa.

91. §. **Hordófa.** A kereskedelemben közönséges u. n. német kádárfát (deutsches Binderholz) és francia dongát különböztetünk meg.

92. §. **Kádárfa.** Kádárfa elnevezés alá tartozik úgy a rendes hordófa, mint a söröshordófa (Pressionsholz) és az u. n. káddongák. (Bottichdauben).

Termelés. A kádárfát — más kikötés hiányában — tölgyfából és pedig október 1. és április 15. közötti időben döntött tölgyfából kell termelni, csertölgy kizárásával.

Termelési időszak. Más kikötés hiányában a legutóbbi évben termelt árú, azaz olyan árú szállítható, amely a legutóbbi döntési időszakból származott. Valamely szállítás kiegészítésére régebb eredetű árút is fel lehet használni, azonban ezt külön kell rakásolni.

Száraz fa alatt olyan fát értünk, mely legalább is egy évvel idősebb, mint a legutóbbi évben termelt fa.

Usztatott kádárfa. Usztatott kádárfa csak abban az esetben szállítható, ha az eladó usztatott árúnak szállíthatóságát határozottan kikötötte. A rakodóhelyen vagy az erdőben víz alá jutott árúnak átvétele ellen azonban kifogást emelni nem lehet.

93. §. **Készítés.** A kádárfát a tölgytörzs, illetve tölgyrönk hossz tengelyének irányában akként kell kihatítani, (nem fűrészelni) hogy a hasítványok oldal lapjain a bélsugarak, vagy a tükrös-rostok egész hosszukban láthatók legyenek. A kádárfát kézi szekercével élesélőre kell faragni és teljesen lesimitani, nem gyalulni.

94. §. **Minőség.** Az előző szakaszban meghatározott módon készítendő kádárfák egyik lapjának teljesen hibátlannak és tisztának kell lenni. Az egyik oldalon előforduló hibák (ággöcs, rovarlyuk, fagyrepedés, vörös sáv stb.) is csak abban az esetben nem kifogásolhatók, ha a hibák a kádárfa vastagságának legfeljebb egyharmadáig terjednek. Az ilyen minőségű

árú az egész mennyiségnek legfeljebb 5%-áig fordulhat elő. Selejtes (skart) árú minőségét a 101. §. szabályozza.

95. §. **Eladási mód.** A kádárfa adásvétele előre meghatározott méretekben vagy méretszerinti készletki-mutatás alapján történik.

A kádárfa mértékegysége — más kikötés hiányában — a netto akó.

96. §. **Méreték.** A hordók oldalai u. n. dongákból, a hordók feneketi fenékdarabokból készülnek. Három négyzetsor — tábla — (Lagen) szorosan egymás mellé rakott, egyenlő akónagyságú (vagy akószámú) donga, melyeknek négyzetsoronkinti összszélessége a dongák normális hosszát 5 cm toldalékkal (Auslage) meghaladja és két négyzetsor szorosan egymás mellé rakott ugyanolyan, egyenlő akónagyságú fenékdarabok, melyeknek négyzetsoronkinti összszélessége a fenékdarabok normális hosszát 3 cm-rel meghaladja, egy teljes (komplett) hordót képeznek, vagyis a dongákból három négyzetsor, a fenékdarabokból két négyzetsor szükséges egy hordóhoz. A fenti toldalékméretek félszáraz, eredeti készleteknél nyernek alkalmazást, ellenben raktáron levő száraz dongánál 6 akóig 3 cm, 7 akótól 5 cm, a fenéknél 6 akóig 2 cm, 7 akótól 3 cm a toldalék négyzetsoronkinti.

Három négyzetsor dongát a belőlük készitendő hordó ürtartalmának kétharmadrészeül, két négyzetsor fenékdarabot a belőlük készitendő hordó ürtartalmának egyharmadrészeül számítanak.

A normális kádárfa minimális méretei a következők:

Szám	D O N G A				F E N É K			
	hossza	vastagsága		minimális szélesség	hossza	vastagság a külső élen (Weissfugen Seite)	az ajtódarab szélessége	minimális szélesség
		fejben	hasban					
	cm	milliméter		cm	cm	mm	cm	mm
1/4	34	27	22	5	25	27		7
1/2	42	27	22	5	34	27		7
3/4	47	27	22	5	37	27		7
1	52	27	22	5	42	27		8
1 1/2	58	27	22	5	47	27		8
2	65	27	22	6	52	27		8
2 1/2	70	27	22	6	55	27		8
3	75	33	25	6	58	33		8
3 1/4	79	33	25	6	62	33		8
4	82	33	25	6	65	33		9
4 1/4	85	33	25	6	67	33		9
5	88	33	25	6	70	33		9
6	94	33	25	6	75	33		9
7	99	33	25	6	79	33		9
8	103	40	30	7	82	40		10
9	108	40	30	7	85	40		10
10	112	40	30	7	88	40		10
11	115	40	30	7	92	40		10
12	119	40	30	7	94	40	26	11
13	122	40	30	7	97	40	26	11
14	125	45	35	8	99	45	28	12
15	128	45	35	8	101	45	28	12
16	131	45	35	8	103	45	28	12
17	133	45	35	8	106	45	28	12
18	136	45	35	8	108	45	28	12
20	141	50	35	9	112	50	30	12
22	145	50	35	9	115	50	30	12
23	148	50	35	9	117	50	30	12
25	152	50	35	9	121	50	30	12
28	158	50	35	9	125	50	30	12
30	161	55	35	9	128	55	31	13
32	165	55	35	9	131	55	31	13
35	170	55	35	9	135	55	31	13
38	174	55	35	9	139	55	31	13
40	177	60	40	10	141	60	32	13
42	181	60	40	10	143	60	32	13
45	185	60	40	10	146	60	32	13
50	191	60	40	10	152	60	32	13
55	197	60	40	10	157	60	32	13
60	203	70	40	10	161	70	32	13
65	209	70	40	10	166	70	32	13
70	214	70	40	10	170	70	32	13
75	219	70	40	10	173	70	32	13
80	223	80	45	11	177	80	32	14
85	227	80	45	11	182	80	32	14
90	232	80	45	11	185	80	32	14

Szám	D O N G A				F E N É K			
	hossza	vastagsága		minimális szélesség	hossza	vastags. a külső élen (Weissfugen Seite)	az ajtódarabnak szélessége	minimális szélesség
		fejben	hasban					
95	236	80	45	11	188	80	32	14
100	241	80	50	11	191	80	33	14
105	245	80	50	11	195	80	33	14
110	249	80	50	11	197	80	33	14
115	252	80	50	11	200	80	33	14
120	256	80	50	11	203	80	33	14
125	259	80	50	11	206	80	33	14
130	263	80	50	11	209	80	33	14
135	266	80	50	11	212	80	33	14
140	269	90	55	11	214	80	34	15
145	272	90	55	11	217	80	34	15
150	275	90	55	11	219	80	34	15
160	282	90	55	11	223	80	34	15
170	288	90	55	11	227	80	34	15
180	293	95	55	11	232	85	35	15
190	298	95	55	11	236	85	35	15
200	303	95	55	11	241	85	35	15
220	313				249			
240	322				256			
250	327				259			
280	339				269			
300	347				275			
350	365				290			
400	382				303			
450	398				315			
500	411				327			
600	438				347			
800	484				382			
1000	518				411			

A dongák hosszát a legrövidebb helyen, a fenékdarabok hosszát azok közepén kell mérni.

200 akóstól felfelé a dongákat és fenékdarabokat a kölcsönösen megállapítandó vastagságban kell szállítani.

97. §. Közép és szélső fenékdarabok („Gernstücke“). Egy négyzetsor fenék kettőnél több sarokdarabot (Gernstücke) nem tartalmazhat; a többi darabnak középdarabnak kell lenni, 12 akóstól felfelé minden két négyzetsor fenékhez, tehát minden hordóhoz egy ajtódarab jár. Az ajtódarab szélessége a szélesebb végén mérendő, a másik végén 3 cm-rel

keskenyebb lehet. Az ajtó és középfenékdarabok belső élei („Kernfuge“) egynegyeddel, a sarokfenékdarabok („Gernstücke“) belső élei felével vékonyabbak lehetnek, mint az illető darabok külső szijácsélei („Weissfuge“).

98. §. **Osztályozás, választék (Sortiment).** Ha előre kikötötték olyan meghatározott választék szállítását, amely aállítás alkalmával nincs teljesen készleten, akkor a vevő — jogi igényeinek fenntartása mellett és arra való tekintettel, hogy a szállítást eladó nem megállapodásszerűen foganatosítja — a többi teljesen készleten levő mennyiségből is csak az eredeti vétellel arányos választékot tartozik átvenni. Más kikötés hiányában az egész eladott árumennyiség egyszerre adandó, illetve veendő át.

99. §. **Söröshordófa („Pressionholz“).** A söröshordófa oldaldongáknál fél akóstól bezárólag 5 akósig, fenékdaraboknál fél akóstól bezárólag 3 és fél akósig terjed. A söröshordódongáknak fél akóstól bezárólag egy és fél akósig legalább 40 mm fejevastagságúnak, 2 akóstól 5 akósig legalább 45 mm fejevastagságúnak kell lenni. A fenékdaraboknak vastagsága a szijácsos oldal közepén („Weissfugenmitte“) legalább 40 mm.

100. §. **Káddonga („Bottichdauben“).** Káddongáknak egyeneseknek, mindkét oldallapjukon teljesen hibátlanoknak és egész hosszukban 14 akósig mindenütt egyformán legalább 45 mm, 15 akóstól felfelé legalább 50 mm vastagoknak kell lenniök.

101. §. **Selejt („Scart“).** Selejtnek minősülnek azok a dongák vagy fenékdarabok, melyeknek oldallapjain a bélsugarak vagy a tükrösrostok egész hosszukban nem láthatók („Hochschnitt“), továbbá selejtesnek kell tekinteni úgy a dongánál, mint a fenéknél a pudvás, vagy korhadt fát, a beles és szijácsos fát, valamint az olyan fát, amelyen nagy rovarragás, lyuk, keresztülhatoló fagyrepedések vagy szúlyukak, keresztülmenő, vagy mindkét oldalon látható vörös, fekete vagy fehér sávok („Wasserstreif“), kettős görbület, kereszt- vagy ferderepedések s végre függélyesen lehatoló, de a darab hosszának egytizedén túlterjedő feje-repedések fordulnak elő. A selejthez tartoznak még: a megállapított legkisebb vastagságnál vagy szélesség-

nél kisebb méretű fák, valamint azon darabok is, amelyek másnemű mérethibákkal birnak, továbbá az olyan dongák, melyeknél a közepén vagy azon a helyen, ahová a fenék részére a bevágás kerül, ággöcs vagy pedig olyan csorba szöglet („Wahneck“) fordul elő, mely a donga szélességének egynyolcad-résznél többet tesz ki, ezenkívül az olyan fenekek, melyeknél a külső oldalon ággöcs, vagy az éleken oly repedés fordul elő, mely a fenék szélességének egytizedénél mélyebbre hatol be, végül azok a fenék-darabok, melyek annyira vetemedettek, hogy egyenes sakra fektetve, attól a szijács felőli (külső) él közepének egyharmadánál nagyobb mértékben elhajlanak.

Szijács a dongáknál s a fenekeknél csak oly mértékben fordulhat elő, hogy az éleken az egészséges, feldolgozható fa látható legyen, a fejrészen előforduló szijács pedig a donga szélességének egytizenkettédénél nagyobb ne legyen.

102. §. **Átrakás.** Az osztályozás és átrakás időpontját a felek kölcsönös megegyezéssel állapítják meg. Ha a megállapított selejt vagy mérethiány az egész eladott árumennyiség 4%-ánál többet tesz ki, az eladó az átrakási költségek felét, ha pedig a selejt és a mérethiány az áru 8%-ánál is többre rug, az összes átrakási költségeket az eladó tartozik viselni.

103. §. **Francia dongák. Készítés.** A francia dongákat a bélsugarak irányában kell hasítani és a hasítványok oldalait vonókéssel, u. n. „maklával“ kell simítani, az éleket pedig bárdal szegélyezni.

Bárdal kisimitott donga csak a vevő beleegyezésével szállítható.

Usztatott és elárasztott donga. Usztatott donga csakis a vevő beleegyezésével szállítható. Árviz által vagy más elemi esemény folytán elárasztott donga azonban szállításra alkalmas.

Téli munkaidő. A téli munkaidő alatt az október hó 1-én kezdődő és május 31-én végződő évszakban teljesített munkát kell érteni.

Utólagos megmunkálás. A dongáknak jobb minőségre és más méretekre való kidolgozása (idomitása) csak az erdőn teljesíthető.

104. §. **Fanem.** Más kikötés hiányában — csertölgy kizárásával — csakis a tölgyfa dolgozható fel.

105. §. **Mérték.** A francia dongák méreteinek mérésénél a dongaüzletben kizárólag a Franciaországban alkalmazásban levő párisi hüvelyk (36 hüvelyk = 976 mm) használandó.

Hosszúság :

Teljesen 17—22 h.-ig hosszú donga 18 h.-nek vétetik, vagyis = $\frac{1}{3}$ donga.

Teljesen 22—28 h.-ig hosszú donga 24 h.-nek vétetik, vagyis = $\frac{2}{3}$ donga.

Teljesen 28—34 h.-ig hosszú donga 30 h.-nek vétetik, vagyis = $\frac{5}{6}$ donga.

Teljesen 34—40 h.-ig hosszú donga 36 h.-nek vétetik, vagyis = 1 donga.

Teljesen 40—46 h.-ig hosszú donga 42 h.-nek vétetik, vagyis = $1\frac{1}{6}$ donga.

Teljesen 46—52 h.-ig hosszú donga 48 h.-nek vétetik, vagyis = $1\frac{1}{3}$ donga.

Teljesen 52—58 h.-ig hosszú donga 54 h.-nek vétetik, vagyis = $1\frac{1}{2}$ donga.

Teljesen 58—64 h.-ig hosszú donga 60 h.-nek vétetik = $1\frac{2}{3}$ donga.

Szélesség :

Teljesen 3—4 h.-ig széles donga $\frac{3}{4}$ h.-nek, vagyis $\frac{2}{3}$ dongának vétetik.

Teljesen 4—6 h.-ig széles donga $\frac{4}{6}$ h.-nek, vagyis 1 dongának vétetik.

Vastagság :

Teljesen 5—7 vonalig vastag donga $\frac{5}{7}$ v. $\frac{1}{2}$ h.-nek vétetik, vagyis $\frac{1}{2}$ donga.

Teljesen 7—9 vonalig vastag donga $\frac{7}{9}$ v. $\frac{2}{3}$ h.-nek vétetik, vagyis $\frac{2}{3}$ donga.

Teljesen 9—11 vonalig vastag donga $\frac{9}{11}$ v. $\frac{5}{6}$ h.-nek vétetik, vagyis $\frac{5}{6}$ donga.

Teljesen 11—14 vonalig vastag donga $\frac{11}{14}$ v. 1 h.-nek vétetik, vagyis 1 donga.

Teljesen 14—17 vonalig vastag donga $\frac{14}{17}$ v. $1\frac{1}{4}$ h.-nek vétetik, vagyis $1\frac{1}{4}$ donga.

Teljesen 17—20 vonalig vastag donga $\frac{17}{20}$ v. $1\frac{1}{2}$ h.-nek vétetik, vagyis $1\frac{1}{2}$ donga.

106. §. **Mérési mód.** A hosszúságot a legrövidebb, a szélességet a legkeskenyebb, a vastagságot pedig a legvékonyabb oldalon kell mérni. A dongák szélességénél a donga egyik végén két hüvelykvonal (2'' Linie) hiány meg van engedve, ha máskülönben a donga a kellő szélességgel bír.

107. §. **Minőség és osztályozás.** Megkülönböztetünk I-ső osztályú (Monte = m) árút, II-ik osztályú (Scarton = SS) árút, és rossz, selejt (Feuerscarton = FSS) árút.

I. osztályú (Monte) árú. Az I. osztályú (Monte) árúhoz tartozik: *a)* minden egyenes, egészséges, hibamentes donga; *b)* olyan donga, melyen szélességének csak az egyik oldalán, vagy csak az egyik homlok-lapján, vagy az egyik élén van fagyrepedés, vörös, fekete vagy vizsávok; *c)* olyan darabok, melyeken a donga egész vastagságán keresztül nem hatoló ág-göcsök vagy benőtt kéreg fordul elő; *d)* egyszer görbült darabok; *e)* vetemedett dongák, melyek sik területre helyezve, attól legfeljebb $1\frac{1}{4}$ hüvelyknyire állanak el; *f)* kisebb, 1 hüvelyknél nem hosszabb és egyenesen haladó repedéseket mutató darabok.

II. osztályú (Scarton) árú. A II. osztályú árúhoz (Scarton) tartoznak: *a)* olyan darabok, melyeken egy hüvelyknél hosszabb egyenes repedések, vagy pedig ferde repedések s hasadások vannak; *b)* melyek kétszeresen, vagy még többszörösen görbültek, vetemedettebbek, mint az az elsőosztályú árunál (Montenél) megengedhető; *c)* amelyeknél keresztülhatoló hibák, mint vörös, fekete és vizsávok, göcsök, fagyrepedések, benőtt kéreg, rákos helyek fordulnak elő, továbbá nagy rovarfúrás által vagy legfeljebb öt szúlyukkal — akár keresztülmenők azok, akár nem — sértett dongák; *d)* végül azok a dongák, melyeken annyi a szijács, hogy csak ezáltal lettek a nagyobb szélességi osztályba sorozhatók.

Rossz selejt („Feuerscarton“). Rossz selejt („Feuerscarton“) ehhez tartoznak: *a)* korhadt, rothadt dongák; *b)* amelyeken egynél több keresztülmenő nagy, rovar által fúrt lyuk, ötnél több keresztülhatoló szúlyuk van s végre az olyan darabok, melyeknél a donga egész vastagságán keresztülhatoló vörös, fekete és vizsávok a donga felületének felénél többet foglalnak el.

108. §. **Adásvevési mód.** A francia dongák árát rendszerint 1000 darab $36/1, \frac{4}{6}$ Monte-áru után határozzák meg. Kivételesen 1000 darab $36/1, \frac{4}{6}$ vergine szerint is árusítják. Utóbbi esetben a termelt fát, úgy mint az az erdőből kikerül, a rossz selejt kizárásával hosszúság, szélesség, vastagság szerint osztályozzák s minőség tekintetében az I. és II. osztályú árut egy választéknak veszik.

109. §. **Szokásos piaci egység.** 1000 darab $36/1, \frac{4}{6}$ első osztályú (Monte) árúnak általában szokásos eladásánál a méretek megállapítása és az osztályozás 105—107. §§-ban megállapítottak értelmében történik.

A másodosztályú árut („Scarton“) $33\frac{1}{3}\%$ -kal kevesebb elsőosztályú (Monte) áruval, ugyiszintén a $\frac{3}{4}$ hüvelyk széles áru egyharmaddal kevesebb $\frac{4}{6}$ széles áruval kell egyenlőnek lenni.

A $\frac{3}{4}$ és $\frac{4}{6}$ méretű elsőrendű (Monte) és másodosztályú (Scarton) áru hosszúsági és vastagsági méreteinek átszámítására nézve a 105. §. rendelkezései mérvadók.

110. §. **Mellékválasztékok.** A kereskedelmi forgalomban mellékválasztékok gyanánt előfordulnak:

a) $\frac{2}{3}$ vergine, azaz 2—3 hüvelyk széles elsőrendű s másodosztályú áru — a rossz selejt kizárása mellett — egy osztályba sorozva. A vastagságot illetőleg itt:

5—9 hüvelyk-vonal	$\frac{1}{2}$	hüvelyknek
9—14	1	”
14—17	$1\frac{1}{4}$	”
17—21	$1\frac{1}{2}$	”

vétetik. Az árat 1000 darab $36/1, \frac{2}{3}$ után állapítják meg.

b) **Rossz selejt** („Feuerscarton“). Ezen választékot a vastagság szerint úgy osztályozzák, mint a $\frac{2}{3}$ verginét. A szélesség szerint a rossz selejtet $\frac{2}{3}$ és $\frac{3}{6}$ hüvelyk szélesre osztályozzák. Az eladás rendszerint 1000 darab $36/1, \frac{3}{6}$ szerint történik. Két-két darab $\frac{2}{3}$, egy $\frac{3}{6}$ -nak számít.

c) $\frac{13}{16}$ hüvelyk hosszúság: $\frac{13}{16}, \frac{3}{6}$ vergine, azaz elsőrendű és másodosztályú — a rossz selejt kizárásával — egy osztályt alkot. A vastagságot úgy mérik, mint a $\frac{2}{3}$ verginénél. Az eladás 1000 folyó-

darabonként történik, 1 hüvelyk vastagságra átszámítva. Két-két darab $\frac{2}{3}$, egy $\frac{3}{6}$ -ot tesz ki.

d) **Vékony zszindely („Scandole“)**, „Spitzschindel“: 5 hüvelykvonalnál vékonyabb donga, mely 2—6 hüvelyk széles. Ebből az áruból is az elsőrendű és a másodrendű egy osztályt képez. Rossz selejt belőle ki van zárva. Az eladás 1000 darab $36\frac{2}{6}$ ként történik.

Ha a mellékválasztékok részére külön ár kikötve nincs, akkor azokat az eladásból kizártnak kell tekinteni.

111. §. **Árengedmény és árpótlék.** A rövid dongánál kikötött árengedmény és a hosszú dongánál kikötött árpótlék közelebbi meghatározás híján csak $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{6}$ elsőrendű (Monte) és selejtárúra (Scarton) vonatkozik, nem pedig a mellékválasztékokra is.

112. §. **A szélesség biztosítása.** Ha az árat csak egy bizonyos átlagos szélességre vonatkozólag szabták meg s nem kötötték ki, hogy a dongánál ennek az átlagos szélességnek tényleg meg kell lennie, akkor az eladó a szélességnél esetleg mutakozó hiány tekintetében vagy azáltal kárpótolhatja magát, hogy a hiánynak megfelelőleg nagyobb mennyiségű dongát szállít, vagy pedig azt kívánhatja, hogy a hiánynak megfelelő összeget a kikötött vételárból vonják le.

Ha azonban az árúnak a kikötöttnél nagyobb a szélessége, akkor a vevő a vételárnak megfelelő fel-emelésébe beleegyezni, vagy pedig megfelelő kisebb mennyiség szállításával megelégedni tartozik.

Ha viszont azt kötötték ki, hogy a dongáknak egy bizonyos legkisebb átlagos szélességet el kell érniök, akkor az eladónak magától érhetőleg ezt a feltételt meg kell tartania és ebben az esetben a szélességnél mutakozó többletért a vevőtől semmiféle kárpótlást nem igényelhet. A biztosított szélességi méretek elszámolásánál minden hosszúsági osztályt külön-külön kell számításba venni.

113. §. **Selejtezés és eltérések az átvétel-nél.** Ugy a selejtezést, azaz minőség és méret szerint való osztályozást, mint a 200—600 darabból álló rakásokba való felrakásolást az eladónak kell saját költségén teljesítenie.

Ha a vevő az osztályozást kifogásolja, úgy az

átadandó mennyiségnek legfeljebb 8⁰/₀-ánál próbavizsgálatot kell tartani, mely vizsgálatnak a költségeit a szerződő felek egyenlő arányban viselik. A további próbavizsgálat költségei a vevő terhére mennek.

Ennél a vizsgálatnál mindegyik fél megjelöli a megvizsgálandó dongamennyiség felét s az osztályozásnál nemcsak a vevő hátrányára, hanem az annak előnyére mutakozó eltéréseket is meg kell állapítani és számba kell venni.

Az ilyképen a vevő hátrányára mutakozó 2⁰/₀-ot meghaladó tiszta különbözetért az eladó kárpótlással tartozik, míg a 2⁰/₀-ig előforduló osztályozási hibák, mint u. n. hibaengedmény („Fehlertoleranz“) tekintetbe nem vehetők. Ellenben az eladónak abban az esetben, ha a vizsgálat eredménye az ő javára ütött ki, semmiféle megtérítési igénye nincsen.

Ha a megállapított végkülönbözet a vevő terhére 5⁰/₀-nál többet tesz ki, akkor joga van az egész áru-mennyiség átosztályoztatását kivánni, mely esetben eladó ezt a munkát saját költségén és oly módon tartozik teljesíteni, hogy egy napon 20.000 darabnál kevesebbet és 50.000 darabnál többet nem osztályozhat és nem rakathat össze.

A vevőnek szabadságában áll a munkát saját költségén és saját közegei által felügyeltetni, mely esetben a már osztályozott áru átvétele ellen kifogást többé nem emelhet.

114. §. Bükkfadongák. Bükkfadongákat jó bükkfából kell hasítani, bárdal vagy késsel simítani és lehetőleg épélüre dolgozni.

A bükkfadongákat „kereskedelmi“ áru és „selejt-áru“ szerint osztályozzák.

A „kereskedelmi áru“ egészséges és selejtmentes áru, amelynek egyik oldalán kisebb hibák (csík, a darabon át nem menő ág, jégrepedés stb.) előfordulhatnak; egyenes, a donga vastagságát átszelő s a darab szélességét felül nem muló repedések nem kifogásolhatók.

A selejthez tartoznak az erősen görbe, vetemedett, göcsös, korhadtt, nem kellő méretű, lyukas, meghasadt, vagy erősen megrepedezett dongák. Erős repedés alatt a donga szélességénél nagyobb repedést értenek.

A bükkdongák szokásos méretei a következők: Hosszúság 0.80 m, mely méretnél 3 cm különbséget előfordulhat; továbbá 1 m, 1.20 m, 1.30 m és 1.60 m, mely méreteknél 5 cm különbséget — akár több, akár kevesebb — meg van engedve.

Vastagság: a 0.80 és 1 m hosszúaknál: 10—12 mm, átlag 11 mm, 10—14 mm, átlag 12 mm, 18—22 mm, átlag 20 mm;

az 1.20, 1.30 és 1.60 m hosszúaknál: 10—13 mm, átlag 12 mm, 18—22 mm, átlag 20 mm.

A számítás alapjául az átlagvastagság szolgál, a helyes átlagvastagságra vonatkozó kötelezettség nélkül. Szélesség: 8 cm-től felfelé átlag 10 cm.

A bükkfadongákat a legrövidebb, legkeskenyebb és legvékonyabb oldalon kell mérni.

Az árat 100 darabonként szokták megállapítani.

Bognárfa.

115. §. **Bognárgömbfa.** A bognáráru termelésére szánt gömbfának teljesen egészségesnek, szívósnak kell lennie. Azt kizárólag télen fiatal és sima törzsekből, a nedvkeringés megkezdése előtt kell dönteni, ellenkező esetben a gömbfát a minőség megromlásának megakadályozása céljából meg kell gyűrűzni. Kivételt képez a tölgyfa, mely a durva kéregtől a hánctig letisztítva nyáron át maradhat.

A bognárgömbfát nagy átlagban súlyárúként értékesítik; egyéb kikötés hiányában a gömbfa mérésére vonatkozólag a gömbfára megállapított szokványok mérvadók.

Csavarodott, fagyrepedéses, bélkártyás és göcsös, valamint túlkoros fa kisebb értékű; fülledt, gombás fa a selejtbe tartozik.

116. §. **Kocsirúd.** Kocsirudat többnyire zárt erdőben nőtt nyírfából termelnek, 10—20 éves fából, de készül bükk-, kőris-, tölgy- és akác-fából is.

Hosszmérete 3.80—4.20 m, felső vastagsága kifaragatlan állapotban a nehéz igáskocsikhoz használt rudaknál 8—14 cm, parasztkocsikhoz szolgáló rudaké 6—10 cm,

A kocsirudaknak és oldalnak egyenesnek kell lenniök és a rúd végétől 1 méteren belül lehet egy egyoldalú görbület. Az árúnak repedésmentesnek kell lennie, fekete ággöcsök nem fordulhatnak elő.

117. §. *Keréktalp*: bükk-, köris-, cser- és szilfából készül. Hosszmérete: 55—65 cm, vastagsága 60—80 mm ($2\frac{1}{4}$ —3 hüvelyk).

A keréktalpakat télen, friss fából, még pedig — hacsak a kötlevél fűrészelt talp szállítását kifejezetten meg nem engedi — kizárólag hasított fából kell termelni. Az árúnak épélünek kell lennie és azt a szükséges hajlás tekintetbevételével kell bárdolni vagy fűrészelni. Tompa él és repedés csak nagyon csekély mértékben fordulhat elő. A keréktalpnak mindkét végén teljes mérettel kell birnia. Az árút az erős tavaszi napsütés és szél ellen meg kell védeni.

Küllő. Küllőt tölgy, köris- vagy akácfából termelnek. Méretei: hossz 55—65 cm, vastagság 35—50 mm től 80—85 mm-ig, szélesség 60—90 mm. Küllőt félen friss állapotban csak hasítás útján és ágmentes, 30 évestől feljebb idős kivágásokból, szabad termelni.

A bükk-, akác-, köris és gyertyánfából készített rúdszárny, készfa, tengelytok nem lehet csavart, repedt vagy durva göcsös.

Nyártáblák: Ezeket vastag, sima, hibátlan és bélmentes nagy repedésektől mentes fekete- és ezüst nyárfából kell termelni; az áru nem lehet görbe és szála ellen fűrészelni.

Kerékagy: főleg 16—30 cm átméretű szilgömbfából készül; gömbölyűen vagy nyolc oldalásra kifaragva szállítják.

Záp („*Schwingen*“): alatt fiatal köris- vagy tölgyfából hasított koci- és járműalkatrészek értendők. Ezeket ruganyos, szívós és szilárd fából 60—120 cm hosszban, 70—80 mm szélességben és mindig 30 mm vastagságban ág- és repedésmentes, hibátlan minőségben kell szállítani.

Bükkhasítvány: minimális méretei 4—4,20 m hosszú, vékonyabb végén 5—7 hüvelyk vastag; bél- és csomómentes minőségben kell szállítani.

A bognárfűrészáru tekintetében a lombfűrészárúra megállapított szokványok mérvadók.

Vasuti talpfa és váltótalpfa (Extrahölzer).

118. §. Vasúti talpfák és váltótalpfák készítéséhez száraz, nem mocsaras talajon nőtt törzseket kell felhasználni, s ezeket a nedvforgás szünetelése alatt kell dönteni.

119. §. A tölgytalpfához és váltótalpfához való fát a szállítást megelőzően két éven, a bükk-, erdei- és veresfenyő-talpfához való fát pedig a szállítást megelőzőleg $1\frac{1}{2}$ éven belül kell dönteni.

120. §. Talpfának és váltótalpfának teljesen épnek és kéregmentesnek kell lenni.

Az egyes talpfák, vagyis az olyan vékonyabb törzsekből vagy törzsrészekből készített talpfák kivételével, amelyekből vastagság irányában csak egy talpfa kerül ki, az összes talpfákat a fa belén keresztül kell metszeni.

121. §. A talpfák és váltótalpfák egész hosszukban faragottak vagy fűrészelték legyenek s homloklapjukon a fűrészszel egyenesen derékszögben metszendők le.

122. §. A talpfáknak és váltótalpfáknak nem szabad taplósáknak, gesztválóknak és korhadtblüeknek lenni, és nem szabad rothadt ággöcsöket, fagy, gyanta- vagy más repedéseket, melyek a fa ellentálló-képességét csökkentik, tartalmazniok.

A talpfákat a rostok irányában kell kidolgozni.

Szúlyukas talpfák és váltótalpfák az átadásból ki vannak zárva, ellenben egyes nagyobb rovarfurás, amennyiben nem a darab felső lapján fordul elő, megtűrhető.

123. §. A talpfáknak és váltótalpfáknak egyeneseknek kell lenniök s a felső lapnak az alsóval párhuzamosan kell haladnia. Az egész szállitmánynak 10 %-ánál azonban és pedig talpfáknál 15 cm, váltótalpfáknál 5 cm ivmagasságnyi oldalirányu görbületek fordulhatnak elő.

Két irányban görbült talpfák és váltótalpfák (S) az átvételből ki vannak zárva.

A talpfák darabszám, a váltótalpfák pedig köb- vagy folyóméter szerint kerülnek áruba.

124. §. Mindazokban az esetekben, amikor nem kötöttek ki alakokat (Type) és méreteket, azokat az alakokat és méreteket kell érteni, melyeket az ügylet kötése idején a m. kir. államvasutaknál érvényben levő szállítási szabályok a talpfákra, illetve váltótalpfákra nézve előírnak.

125. §. Oly ügyletek kötésénél, melyeknél az átvétel teljesítésével valamely határozottan megneve-

zett bel- vagy külföldi vasúti vállalat van megbizva, a hosszúságra és a talpfák métereire nézve, valamint a minőségre vonatkozólag is ellenkező kifejezett megállapodás hiányában az illető vasúti vállalat szállítási szabályai mérvadók.

V. FEJEZET.

Tüzifa és faszén.

126. §. **Tüzifa. Fanem.** Fanem szerint megkülönböztetünk kemény-, lágy- és fenyő-tüzifát.

Keménytüzifa. Keménytüzifa: a bükk-, cser-, gyertyán-, szil-, tölgy-, kőris-, juhar-, akác- és gyümölcsfából termelt tűzifa.

Lágy tűzifa. Lágy tűzifa: a hárs-, nyír-, nyár-, fűz-, éger- és egyéb lágy lombfából termelt tűzifa.

Fenyő (puha) tűzifa. Fenyő (puha) tűzifa: a luc-, jegenye-, erdei-, fekete- vagy vörös fenyőfából termelt tűzifa.

127. §. **Választék.** Tüzifánál általában a következő választékokat különböztetjük meg:

1. **hasábfa:** legalább 12 cm vastag törzsrészekből hasított darabok, amelyek 15 cm-nél nem nagyobb, simára lefaragott ággöcsöket tartalmazhatnak;

2. **dorongfa:** 6—12 cm vastag törzsrészek gömbölyű állapotban, mindkét végén fűrészszel metszve; egyik végén fejszével vágva, csak a törzs tövéből kikerülő darabok lehetnek;

3. **botfa** (vékony dorong): 6 cm-nél vékonyabb ág- és törzsrészek, gömbölyűen kéregben hagyva, mindkét végén fűrészszel vagy fejszével termelve;

4. **tuskó:** 15 cm-nél nagyobb átmérőjű ággöcsöket tartalmazó vagy nem hasítható darabok, melyek hűriányában mért szélessége a 25 cm-t meghaladja;

5. **hántolt fa:** a) tölgykéreg termelésénél nyert, lekérgezett dorongfa, 5 cm átmérőtől feljebb fűrészszel, tuskó- és korhadásmentes minőségben, b) ugyanaz 5 cm átmérőn alul fűrészszel vagy fejszével termelve (paprikafa);

6. **kötegelt fa:** teljesen felaprózott fenyő (puha) tűzifából, vagy fenyő (puha) fűrész hulladékból 20 cm

hosszú darabokban előállított és kb. 50 cm átmérőjű dróttal körülerősített hengeralakú kötegek;

7. fűrészhulladék: rönkök fűrészelésénél és a fűrészárú szélezésénél lehulló darabok; fenyő fűrészhulladék kötegelve 1 m hosszban; kötegeletlen fenyő és kemény fűrészhulladék minden hosszban.

128. §. Minőség. A kereskedelemben általában kemény és puha tűzifát és ezen tűzifáknak három minőségi osztályát különböztetik meg.

„Elsőosztályú“ tűzifa: 1 m hosszú, mindkét végén fűrészszel termelt hasáb és dorong, tuskó- és korhadásmentes. A hasábok és dorongok 3%-a egyik végén baltázva lehet. Külön kikötés hiányában legfeljebb 20% dorong szállítható.

„Szokvány“ („merkantil“) minőségű tűzifa. Az elsőosztályú tűzifa méreteiben külön százalékos kikötés hiányában 60% hasáb, 40% dorong; az egész mennyiségben tuskó és nem egészséges fa együttevén 10%-ig előfordulhat. A hasábok és dorongok 10%-a egyik végén baltázott is lehet. Egy címre és helyre irányított (disponált) és több kocsirakományból álló mennyiségnél a hasáb és dorong közötti százalékos aránynak nem az egyes vaggonszállítmányokra, hanem az egész szállított mennyiségre nézve kell fennállania. Folytatólagos szállítások esetén a jelzett százalékos arány legkésőbb minden szállítási hónap végéig helyreállítandó.

Selejtfa. Selejtfa: az elsőosztályú és szokvány (merkantil) minőségű tűzifánál silányabb tűzifa, hasáb, dorong, tuskó, galy és nem egészséges darabok arányának megállapítása nélkül.

129. §. Termelés. A kérges — héjjas — fát a nedvkeringés szünetelése idejében, hegyvidéken szeptember hó 15-ike, lapályon október elseje után s a következő év április vége előtt kell dönteni.

A hántott fát a nedvkeringés idejében, vagyis rendszerint április, május és június hónapokban kell feldolgozni.

130. §. Szárazsági fok. Eltérő kikötés hiányában száraz, vagyis olyan tűzifát kell szállítani, amely legalább négy tavaszi vagy nyári hónapon át kitermelve a vágásban vagy rakodón állott.

„Kétéves vágású“ („teljesen száraz“) tűzifa alatt a szállítás előtt legalább 18 hónappal termelt tűzifát értünk.

131. §. **Usztatott fa.** Usztatott tűzifa alatt a vágásból patakokon, usztató csatornákon vagy vízi csuszatókon kihozott fát kell érteni.

Usztatott fa csak külön kikötés esetében szállítható.

132. §. **Méretek.** Ha a hosszúsági méret külön megállapítva nincs, a tűzifának — a kötegelt fát kivéve — rendszerint 1 m hosszúnak kell lennie; 10 cm-nél rövidebb vagy hosszabb darabok 25 %-ig szállíthatók.

133. §. **Mértékegység.** Az eladási mértékegység a súly vagy az ürméter.

134. §. **Súlyegység.** Waggontételekben való eladás esetén — egyéb különleges kikötés hijján — egy kocsirakomány alatt 10.000 kg-ot kell érteni; vevő tehát többet, mint annyiszor 10.000 kg-ot, ahány waggont vásárolt, nem igényelhet; 5 %-ig terjedő túlterhelést azonban tartozik átvenni.

135. §. **Irányadó súly.** Egyéb kikötés hiányában „helyt (ab) feladóállomás“, illetve „helyt (ab) határállomás“ vagy „paritás leadóállomás“ kikötése mellett való eladások esetén mindig a feladóállomás, „helyt (ab) leadóállomás“ kikötése mellett való eladás esetén a leadóállomás hivatalos súlymegállapítása szolgál a számlázás és vételárfizetés alapjául.

Hajón való szállítás esetén — eltérő megállapodás hijján — a súly szerinti elszámolás és a vételár fizetésre nézve a hivatalos megállapított merülési súly szolgál alapul.

136. §. **Ürméter.** Az ürméter lehetőleg tömören rakott, mindenütt 1 m széles és 1 m mély farakás, melynek magassága raktárban való átadás esetén mindig 1 m, hajórakodókon való átadás esetén 1,05 m, erdőn való átadás esetén pedig — egyéb kikötés hiányában — 1,25 m.

137. §. Kicsinyben való, 10 ürmétert meg nem haladó eladásnál a fát felerészben keresztrakásban

(kalitkában), felerészben egyirányban rakva (hasban ölezve) kell átadni.

10 ürmétert meghaladó mennyiség átadásánál az átadás 10 m hosszú sorokban történik akként, hogy a sorok végén 1—1 méter széles kereszttrakást (kalitka) készítenek, ezek között pedig a fát hasban ölezve rakják.

138. §. **Ölezés.** Egyéb kikötés hiányában az ölezést az eladó teljesíti saját költségén.

Ha az eladó által eladásra előkészített áru ölezését a vevő kifogásolja, az ölezés megfelelőségének megállapítása céljából az átadásra előkészített soroknak mindkét fél részéről kiválasztandó 5%-ból a vevő próbaölezést eszközöl, amelynek eredménye az egész átadásra előkészített áru ölezésére irányadó. Ha ez a művelet 4%-ot meghaladó hiányt eredményez, az átölezés költségeit az eladó, egyébként a vevő viseli.

139. §. **Kocsikihasználás.** A vasuti kocsikat az eladó legalább oly mértékben köteles kihasználni, hogy a szállított tűzifára a 10 000 kg-os díjtétel legyen alkalmazható és 3%-nál nagyobb holtfuvar vevőt ne terhelje.

A 3%-nál nagyobb holtfuvar (vagyis 9700 kg-nál kisebb rakomány) csak az esetben nem képezheti a vevő részéről kifogás tárgyát, ha rendkívüli könnyű választék (hántott fa, lágy tűzifa, baltázott dorong, botfa, fűrészpor stb.) szállítása miatt a kocsikat a terfogatürszelvény teljes kihasználásával jobban megterhelni nem lehet.

Faszén.

140. §. Megkülönböztetünk boksa- és retortafaszén.

Boksaszén: a) *I-a boksaszén* villázott, lehetőleg por- és minden idegen anyagtól (föld, agyag, fa) mentes, jól kiégetett faszén, amelyet kihűlt állapotban, szárazon, legfeljebb csak természetes nedvességgel bíró állapotban lehet a vasuti kocsiba rakni.

b) *Szokványos közönséges boksaszén* a vagonba való berakásnál legfeljebb 5% port (faszénport) tartalmazhat. Egyébként minősége olyan, mint a I a boksaszéné.

Az olyan faszén, amely két hétnél tovább szabad ég alatt tárolt, legfeljebb 10%-al több nedvességet

tartalmazhat, mint friss, nem nedves faszén, és II. osztályu árunak minősül.

Keményfaszén. Keményfaszenet az összsúly legalább 85%-ában keményfából, bükk-, gyertyán-, tölgy-, nyír-, akác-, kőris- és jávorfából és egyéb kikötés hijján legfeljebb 15%-ig puhafából (éger, nyár, hárs) kell szállítani.

Puhafaszén (fenyőfaszén): lucjegenyefenyő, erdei és vörös fenyőből készül legfeljebb 20% nyár-, éger- és hársfával keverve.

Bükkboksaszén alatt a kizárólag bükkfából égetett boksaszén kell érteni.

Puhalombfaszén alatt éger, nyár, hárs és fűzfából termelt szenet kell érteni.

Retortafaszén: kizárólag bükkhasábfából — közte legfeljebb 10%-ig előforduló dorongból — retortákban gyárilag égetett, vízmentesen lehűtött, föld- és kiégetetlen fadarabmentes faszén, legfeljebb 5% portartalommal, illetve kátrány- és szurokmentes 2% hamutartalommal.

Szállítás. Más megállapodás hiányában a faszenet mindig fedett, ólomzáros waggonokban, waggonhiány esetén a vevő hozzájárulásával nyitott waggonban 20 mm vastag fenyődeszkákkal tetőszerűen oly módon befedve kell szállítani, hogy a faszén meg ne ázzék. A deszkatető önköltsége a vevőnek felszámítható, frankoszállításoknál azonban csak az önköltség 70 %-ig.

VI. FEJEZET.

Tölgykéreg és lúckéreg.

141. §. **Tölgykéreg.** A tölgykérget a kereskedelmi forgalomban aprított állapotban és csomókban 100 kg-kint árusítják.

142. §. A cserfa kérgének kivételével minden egyéb tölgyfa kérge szállítható, kivéve az olyan kérget, melynek felhámja (epidermis) sömörrel és rozsdapettyekkel van ellepve.

143. §. **Minőség.** Minőség szempontjából a kereskedelmi forgalom tárgyát képező tölgykérget négy osztályba sorozzák:

1. **Elsőrendű** („prima“), mely alatt fiatal állatokból származó pikkely- és paramentes, sima kérget értünk; nem több mint 5 %-nyi oly minőségűvel keverve, mely a másodrendűbe átmenőleg gyengén repedezett.

2. **Átlagos („original“)**, mely 50% első- és 50% másodrendű kérget tartalmaz.

3. **Másodrendű („secunda“)**: a) fiatal, elsőrendű állabokból, továbbá b) idősebb állabokból nyert, mohamentes törzskéreg, csekély pikkely- és paraképződménnyel.

4. **Harmadrendű vagy durva („tertia“)**: idősebb másodrendű állabok törzskérgé, valamint erősebb pikkely és paraképződményes kéreg.

144. §. Mind a négyosztályu kéreg csak úgy szállítható, ha egészséges, száraz, jól gondozott, eső és nedvességtől meg nem sérült és nincs összezúzva (veretlen). Az ilykép előállított kéregnek törésnél vagy vágásnál természetes fehéres vagy rózsás színt kell mutatnia. Veretlen az olyan kéreg, melynél a törzskéreg összezúzott részei a szállított mennyiség 2%-ánál többre nem terjednek.

145. §. **Szállításra nem alkalmas tölgykéreg.** Szállításra nem alkalmas: esőtől, nedvességtől vagy penésztől sérült, valamint második nedvkeringés idejében hántolt kéreg, továbbá az olyan, mely korai, vagy nem eléggé szellős raktározás folytán megpállott és ennek következtében korhadt, vagy törésben sárgás színt mutat; végül azon aprított kéreg, mely az elsőrendűnél 2%-nál, a középfajúnál 3%-nál, a másodrendűnél 4%-nál, a harmadrendűnél 5%-nál több kéregport és törmeléket tartalmaz.

146. §. **Galykéreg.** Galykéreg, amennyiben a törzskéreggel együtt termelték, minden osztálynál — kivéven az elsőrendűt — az összsúly tizedrészig szintén szállítható. Galykéreg egymagában csupán és hártározott kikötés esetén csak veretlenül szállítható.

147. §. Ha a minőségre vonatkozólag közelebbi meghatározás nincsen, vagy ha a vétel nem minta alapján történt akkor a 143. §. 2. pontjának megfelelő átlagos (Original) tölgykérget kell szállítani.

148. §. **Vágott (apritott) tölgykéreg.** Külön megállapodás hiányában a tölgykérget aprított (vágott) állapotban kell szállítani. Az aprított (vágott) tölgykéregnek lehetőleg egyenlő, mintegy 5 négycentiméternyi felületű kockára aprítottnak, vagy vágottnak kell lennie és semmi idegen alkatrészt nem szabad tartalmaznia. A csomós kérget lehetőleg egyenlő egy méter

hosszú és megközelítőleg egyenlő 20—25 kg-nyi súlyú tekercsekben kell szállítani. A csomóknak (kötegeknek) mindkét végükön erős zsineggel vagy dróttal — fűzfa és szalmagúzs kizárásával — szorosan összekötve, illetőleg cserkötőgéppel szorosan préselve, az egyes tekercseknek pedig legalább egyik végükön fűreszelve kell szállításra kerülniök.

149. §. **Szállítási évszak.** Egyéb kikötés hiányában az áru szállításának május 1-től kezdve ugyanaz évi július 1-ig bezárólag, az eladó választása szerint, azonban más megállapodás hiányában mindig helyt vasuti állomáson kell történnie.

150. §. Apritott (vágott) tölgykéreg — egyéb megállapodás hiányában — kiöntve („á la rinfusa“) fedett kocsiba rakandó.

151. §. A csomós, illetve kötegekben levő tölgykéreg felrakásához szükséges karókat eladó tartozik adni. A megrakott kocsik védelmére szükséges ponyvákat vevő szolgáltatja.

152. §. **Súly.** Az áru súlyára nézve a feladóállomás hivatalos mázsálása irányadó; amennyiben a feladóállomáson vasuti hidmérleg nem volna, a legközelebbi vasuti hidmérlegen megállapított súly az irányadó.

153. §. **Lúcfenyőkéreg (Fichtenrinde) és lúcfenyőcser (Fichtenlohe).** A lúcfenyő kérgét a lúcfenyő kérgéből állítják elő és tekercsekben, („Rollen“) a fenyőcsert pedig vágás, zúzás, vagy törés útján felapritott kockákban 100 kg-kint árúsítják.

154. §. **Minőség.** Minőségre nézve a zúzott lúckérgét két osztályba sorozzák: 1. I. rendű (prima), vagyis oly zúzott lúckéreg amely sima felületű, pikkelytől mentes, száraz, egészséges és akként van felapritva, hogy az egyes kockák legfeljebb 3 négyzetcentiméter felülettel bírnak és törésnél a törési helyen fehér vagy sárga színűek. Mindazonáltal az I. rendű áru is legfeljebb 15⁰/₀-ig pikkelyes legfeljebb 5⁰/₀-ig nedvességtől sérült kockákat és legfeljebb 3⁰/₀ port tartalmazhat, azonban a pikkelyes kockák is törésnél a törési helyen fehér- vagy sárga színt mutassanak.

2. Originális, vagyis u. n. eredeti zúzott lúckéreg („Original-Commercelohe“), amely 50⁰/₀-ig sima felületű és 50⁰/₀-ig pikkelyes kockákból állhat; a mennyiség 10⁰/₀-ig nedvességtől megsérült lehet és 5⁰/₀-ig port tartalmazhat.

155. §. **Szállítás.** Egyéb kötés hiányában a fenyőcser a termelési hely vasuti állomásáról az eladó által fedett waggonba rakva, kiöntve („a la rinfusa“) szállítható.

156. §. **Egészséges áru.** Egészséges és jól gondozott az olyan zúzott luckéreg, mely a belső lapon fehér vagy sárga színű és a törésnél belül a törési helyen fehér színt mutat.

157. §. **Sérült áru.** Megsérült („beschädigt“) azoly lúcfenyőkéreg és fenyőcser, mely esőtől vagy egyéb nedvességtől átázott s mely a belső lapon penészes sávokat mutat fel és törésnél belül a törési helyen vörös, barna, vagy fekete színű.

Minden jog fenntartva!

Alle Rechte vorbehalten! — Tous droits réservés!

Tartalomjegyzék.

	oldal
Előszó	3
I. Rész. Általános határozmányok	5
Tülevelű fák	5
Lombfák	5
Nem európai fanemek	5
Termelési idő	5
Származási hely	5
Készletárú	5
„Körülbelül“, „cca“	6
Vasuti kocsirakomány	6
„Költségmentesen“, „frankó“, „bérmentve“	6
„Helyt“ (ab) „frankó“, „bérmentve“ waggon feladóállomás	6
„Helyt“ (ab) „frankó“, „bérmentve“ waggon m. határállomás	7
„Helyt“ (ab) „frankó“, „bérmentve“ waggon leadóállomás	7
Leadóállomáson felmerülő költségek	7
Fuvarparitás megjelölése	7
„Kocsiba rakva“ „hajóba rakva“	7
Szállítással kapcsolatos megtérítési igények	8
Fuvarokmányok átadása	8
„Cif“, „Fob“	8
„Felvonó alatt“	8
„Azonnal“, „prompt“	8
Folytatólagos (successive) való szállítás	8
„A hó első napjaiban“, „a hó elején“, „a hó közepén“, „a hó végén“ való szállítás	9
Meghatározott napon való szállítás	9
Átadás megkezdése	9
Minőségi kifogásolás	9
Mennyiségi hiányok	10
Fizetés (kiegyenlítés)	10
A fizetés helye és ideje	11
II. Rész. A tülevelű és lomblevelű fákra vonatkozó közös határozmányok	11
a) gömbölyű fa	11
Tutajozott (usztatott) és tengelyen szállított fa	11
Méretezés, köbtartalom megállapítása	11

	oldal
b) <i>Fűrészáru</i>	12
Köbtartalom megállapítása	12
Méret	12
Szélezés, szélezetlen áru mérése	12
Kúposan szélezett áru mérése	13
Gyalult, hornyolt, szádalt áru mérése	13
Teljes méret, felülméret	13
Egyenletes vastagság	13
Kézifűrészsel vágott áru	13
„Itt-ott“, „elvétve“ stb.	13
III. Rész. Különleges határozmányok	13
<i>I. Fejezet : Fenyőfák</i>	13
Gömbölyű fa. Növés	13
Minőség	14
Kéreg	14
Bányafa	14
Élfa	15
Fűrészelt anyag	15
„-tól-ig“ széles vagy hosszú	16
Tutajrakomány	16
Bélmentes áru	16
Keresztülmetszett bél	17
Ággöcsök	17
Tiszta és féltiszta anyag	17
Elsőrendű anyag	17
Másod-, harmadrendű (asztalosáru), negyedrendű (építő- anyag) ötödrendűanyag, súlyáru	18
Léc és zárléc	18
Szőlőkarók	19
Zsindely	19
Rudfa	20
Szél- és oldaldesztek	20
Mégmunkált anyag	20
Cellulose fa	20
<i>II. Fejezet: Lombfák</i>	21
a) Tölgyfa	21
I., II. oszt. tölgyrönk	21
Boritólemez (fournir) rönkök	21
Lekérgezés	21
Köbtartalom megállapítása	22
Meghatározott átmérőjű rönk	22
Négylű fák (élfák)	22
Zárlécek	22

	oldal
I., II. oszt. fűrészárú	23
Méretek	23
Közönséges húrmetszet	24
Szélezetlen deszkák és pallók	24
I., II. oszt. szélezetlen árú	24
Kereskedelmi árú	24
Nyers tölgyfapadlózatdeszkácskák (nyers fries) I., II. oszt.	25
Tükrös padozatdeszkácska	25
Keskeny, széles és rövid padozatdeszkácska	25
Tölgyrönkárú (Boules) I. oszt.	25
II. oszt.	26
Tükrös és féltükrös anyag (Quartiers, faux quartiers) . .	26
Kádpadlók (Douellespfosten)	26
Angol árú és angol palló (Wagenschuss, Wagenschuss- pfosten, Wainscotslogs, Wainscotsplans)	27
<i>b)</i> Bükkfa	28
I., II. oszt. rönk	28
Fűrészárú I. oszt.	28
Fűrészárú II. oszt., selejt	29
Bükk padozatdeszkácska	29
Butorlécek	29
Ládadeszkák (Tavoletti)	30
Pengehulló árú (Monte) I., II., III. oszt.	30
Ládafenekék (Testoni)	30
Evezőhasítványok (Subbia)	31
Borítólapok (fournir)	31
Méretek, méretezés	31
Minőség	32
I. rendű (prima) árú	32
Kereskedelmi (commerce) árú II., III. rendű árú	32
Csomagolás	32
Jelzés	33
<i>Gyertyánrönk</i> (I., II. oszt., selejt) Fűrészárú, I. oszt. . .	33
II. oszt.; selejt	34
<i>Juhar</i> (jávör) rönk (I., II. oszt., selejt), fűrészárú, I. oszt.	34
II. oszt.; selejt	35
<i>Körisrönk</i> (szívós és finomszövetű)	35
I. oszt. asztalosrönk	35
II. oszt.	36
Fűrészelt árú, I., II. oszt.	36
<i>Szil</i> , I., II. oszt. rönk	36
Fűrészárú	37
<i>Hárs és éger</i> , I., II. oszt. rönk, fűrészárú, I., II. oszt. . .	37

<i>Nyár, nyír és akác, I., II. oszt.</i>	37
Fűrészárú	38
<i>Cserfa</i>	38
Hordófa	38
Kádárfa	38
Termelés, termelési időszak, úsztatott kádárfa, készítés, minőség	38
Eladási mód, méretek	39
A minimális méretek	40
Közép- és szélső fenékdarabok	41
Osztályozás, söröshordófa, káddonga, selejt (scart)	42
Átrakás	43
<i>Francia dongák</i> : készítés, úsztatott és elárasztott donga, téli munkaidő, utólagos megmunkálás	43
Fanem, méretek	44
Mérési mód, minőség és osztályozás, I. oszt. (Monte) árú, II. oszt. (Scarton) árú, rossz selejt	45
Atveési mód	46
Szokásos piaci egység, mellékválasztékok	46
Rossz selejt	46
A $13/16$ hüvelykhosszúság	46
Vékony zszindely	47
Árrendmény és árpótlék, a szélesség biztosítása	47
Selejtezés és eltérések az átvételnél	47
<i>Bükkfadongák</i>	48
Bognárfa	49
Gömbfa, kocsirúd, keréktalp, küllő, nyártáblák, kerék- agy, záp, bükkhasítvány, bognárfűrészárú	50
Vasuti és váltótálpfa	50
Tüzifa és faszén	52
Tüzifa, fanem, kemény tűzifa, lágy tűzifa, fenyőtűzifa, válasz- ték, hasábfá, dorongfa, botfa, tuskó, hántolt fa, kötegeltfa	52
Fűrészhulladék, minőség, elsőosztályú tűzifa, szokvány minőség, selejtfá, termelés, szárazsági fok	53
Úsztatott fa, méretek, mértékegység, irányadó súly, űrméter	54
Ölezés, kocsikihasználás	55
Faszén	56
Boksaszén	56
Keményfaszén, puhafaszén, bükkbogsaszén, retortafaszén, szállítás	56
Tölgykéreg	56
Lucfenyőkéreg	58

